

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра географії та туризму

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛА ВЕРБОВЕЦ
(БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) І ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

ПОП ЕНДРЕ АНДРІЙОВИЧ

Студент IV-го курсу

Освітньо-професійна програма: ГЕОГРАФІЯ

Спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Завідувач кафедри географії та туризму:

МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра географії та туризму

Кваліфікаційна робота

**ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛА ВЕРБОВЕЦ
(БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) І ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студент IV-го курсу

ПОП ЕНДРЕ АНДРІЙОВИЧ

освітньо-професійна програма: ГЕОГРАФІЯ

спеціальність: 014 Середня освіта (Географія)

Науковий керівник: **ІЖАК ТІБОР ЙОСИПОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Рецензент: **МОЛНАР ЙОСИП ЙОЖЕФОВИЧ**

*(кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму)*

Берегове
2025

ЗМІСТ

ВСТУП	6
1. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ СЕЛА ВЕРБОВЕЦЬ	7
2. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СЕЛА	17
2.1. Фізико-географічні умови	17
2.2. Господаоська діяльність	18
2.3. Соціальна географія	20
3. МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	34
3.1. Методи дослідження	34
3.2. Методи обробки та представлення даних	34
4. ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСЕЛЕННЯ	36
4.1. Чисельність населення та її зміна з часом	36
4.2. Поточна кількість населення	37
4.3. Зміна народжуваності	38
4.4. Зміна смертності	39
4.5. Природний приріст	39
4.6. Статевий склад населення	40
4.7. Вікова структура населення	41
4.8. Національний склад населення	42
4.9. Релігійний склад населення	43
4.10. Розподіл населення за рівнем освіти	44
4.11. Структура сімей	44
5. ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ У ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ У СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ	46
ПІДСУМКИ	51
ВИСНОВКИ	53
РЕЗЮМЕ	54
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА	55
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	56
ДОДАТКИ	57
ПОДЯКА	62
ДЕКЛАРАЦІЯ	63

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Földrajz és Turizmus Tanszék

**VERBŐC (BEREGSZÁSZI JÁRÁS) DEMOGRÁFIAI VIZSGÁLATA ÉS
A TÉMA FELHASZNÁLÁSA A KÖZÉPISKOLAI
FÖLDRAJZOKTATÁSBAN**

Szakdolgozat

Készítette: PAP ENDRE

IV. évfolyamos földrajz

szakos hallgató

Témavezető: Dr. IZSÁK TIBOR

*(a földrajztudományok kandidátusa, docens,
a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)*

Recenzens: Dr. MOLNÁR JÓZSEF

*(a földrajztudományok kandidátusa, docens,
a Földrajz és Turizmus Tanszék docense)*

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	6
1. VERBŐC TÖRTÉNELMI FEJLŐDÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE	7
2. KÖZSÉG TERMÉSZETFÖLDRAJZI SAJÁTOSSÁGA	17
2.1. Természetföldrajzi viszonyok.....	17
2.2. Gazdasági tevékenység	18
2.3. Társadalom földrajz	20
3. KUTATÁSI MÓDSZEREK	34
3.1. Kutatási módszerek.....	34
3.2. Az adatfeldolgozás és ábrázolás módszerei.....	34
4. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZÉSE	36
4.1. A lakosság száma és annak időbeli változása	36
4.2. Jelenlegi lakosságszám	37
4.3. A születések számának változása	38
4.4. Halálozások számának változása	39
4.5. A természetes szaporulat	39
4.6. A népesség nemek szerinti megoszlása	40
4.7. A népesség korszerkezete	41
4.8. A lakosság nemzetiségi összetétele	42
4.9. A népesség vallási összetétele	43
4.10. A lakosság végzettség szerinti megoszlása	44
4.11. Családszerkezet.....	44
5. A TÉMA FELHASZNÁLÁSA A KÖZÉPISKOLAI OKTATÁSBAN	46
KÖVETKEZTETÉSEK.....	51
ÖSSZEFOGLALÁS.....	53
UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÁS (PE3IOME)	54
FELHASZNÁLT IRODALOM JEGYZÉKE	55
ÁBRÁK JEGYZÉKE	56
MELLÉKLETEK	57
KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS	62
NYILATKOZAT	63

BEVEZETÉS

A szakdolgozatom témájául Verbóc demográfiai vizsgálatát és annak a középiskolai földrajzoktatásban való felhasználását választottam, mivel Verbőcön születtem és jelenleg is ott élek ezért fontosnak tartottam jobban megismerni az ott élő emberek számának alakulását az idő folyamán, nemzetiségüket, kor-, és nem szerinti összetételüket, illetve magának a településnek a történelmét, földrajzi viszonyait, gazdasági életét.

A dolgozat témája aktuális, mivel nincsenek friss adatok a település népességéről, összetételéről. Az utolsó hivatalos népszámlálás is 2001-ben volt. A településről sem készült korábban átfogó kutatás.

A dolgozat egyik fő célja megismerni és megérteni Verbóc népességföldrajzi viszonyait és alakulásait. Megvizsgálni a lakosságot a lehető legtöbb szempontból, mint például a lakosság számát és annak időbeli változását, a jelenlegi lakosságszámot, születések és halálozások számát és időbeli változásait, a természetes szaporulatot, nemek szerinti megoszlást, illetve a lakosság nemzetiségi és vallási összetételét.

A dolgozat öt fő fejezetből tevődik össze. Az első fejezetben Verbóc történelmi fejlődésére és annak áttekintése kapja a hangsúlyt, mivel fontosnak tartjuk a bemutatni részletes a történelmi folyamatokat és eseményeket.

A második fejezetben a fő cél a község természetföldrajzi sajátosságának a bemutatása. Bemutatni a természetföldrajzi viszonyokat, a gazdasági tevékenységeket és magát a község társadalomföldrajzát.

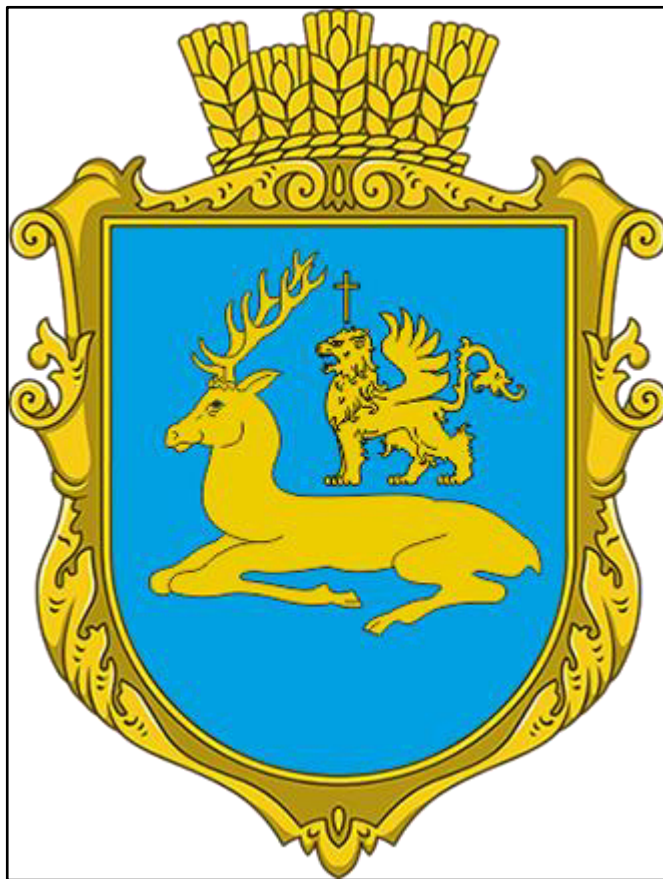
A harmadik és negyedik fejezetben a kutatási módszerek bemutatás és a település demográfiai jellemzése a fő cél. Részletesen bemutatjuk hogyan alakult a lakosság szám és a jelenlegi lakosságszám, megvizsgáljuk a születések és halálozások számát és annak változásait. Megvizsgáljuk a nemzetiségi és vallási összetételt, illetve a kor-, és nemek szerinti megoszlást és a vallási és nemzetiségi összetételt.

Az ötödik fejezetben a fő cél bemutatni, hogy miként lehet felhasználni a témát a középiskolai földrajzoktatásban.

1. VERBŐC TÖRTÉNELMI FEJLŐDÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE

1.1. Verbóc történelmi fejlődése

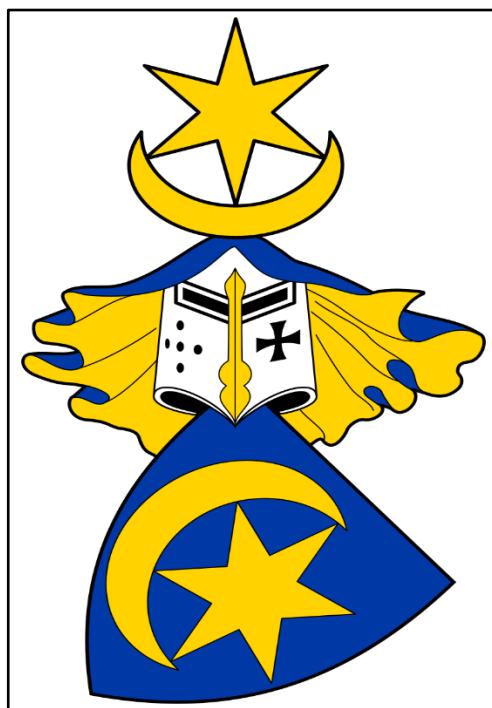
Verbóc különbözik Salánk és Feketepataktól, hisz sosem volt a Gutkeled nemzetség kezén. A korai telepítésű falut IV. Béla király 1251-ben odaadta az alkancellárjának, aki a Hontpázmány nemzetségéből származott: Achilles pécsi püspöknek. Ennek az volt az oka, hogy az előző birtokos, Márk fia Péter, utódok nélkül meghalt, így a birtok vagyis Ugocsa megye nyugati határán, a Verbóc patak és a Tisza között fekvő, valamint a Nagyszőlőstől északra található Rakasz a koronához került vissza (György – Lajos, 1998).

1. ábra. Verbóc település címere.

Forrás: <https://hu.wikipedia.org/wiki/Verb%C5%91c>

A püspök halála után a szabadon rendelkezhető Verbóc település ahogy Szabó István Ugocsa megye című munkájában fogalmaz továbbra is a Hontpázmány nemzetség birtokában maradt. 1300-ban a püspök unokaöccsei, Marcell és Pósa megfélezték a birtokot. Ám Pósa fiai is utódok nélkül haltak meg, így Verbóc tulajdonjoga teljes mértékben Marcell comes ágán öröklődött tovább (György – Lajos, 1998).

2. ábra. A Hont-Pázmány nemzetség címere.

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hontp%C3%A1zm%C3%A1ny_nemzets%C3%A9g

Ez a család volt az, amely újabb birtokok megszerzésével, a déli részekben letelepedett Káták és a már említett Gutkeled nemzetség mellett kialakította Ugocsa vármegye harmadik nagybirtokát. A XIV. és XV. században a Marcel-leszármazottak több családra ágaztak szét, akik főleg Újhelyen, Szőlősvégardón, Mátyfalván és Verbőcön építették fel kúriáikat, ezáltal a nagybirtok felaprózódott. Ugyancsak a XV. században tűnt fel Ugocsa vármegyében a Beregből érkező Kerepeczy család, amely megszerezte Verbőcöt, s második generációja a település után nevezte el magát. Közülük származott Werbőczy István, aki 1460 körül született, és 1542-ben hunyt el. Botlik József - Dupka György Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján című könyvében olvashatjuk, hogy 1500 körül még Ugocsa vármegye követe volt, később országbíró, majd nádor lett. Ő rendszerezte elsőként a magyar feudális jogot, 1517-ben Bécsben adatta ki latin nyelvű törvénykönyvét, a híres-hírhedt Tripartitumot. Ez a törvénykönyv

akkoriban kétségtelenül szükséges volt, tökéletes mű volt a maga nemében, azonban árnyékot vetett rá az 1514-es parasztháború leverése után a jobbágyok röghöz kötöttségét kimondó passzus (György – Lajos, 1998).

Verbőc első feljegyzése 1251-ből való, Vrbeuch formában. Nevét a határában csörgedező patak adta. Ez a név szláv eredetű, jelentése: "fűzfákkal teli hely, füzes" (Botlik - Dupka). A falu népessége a legrégebbi jobbágy- és helyi földrajzi elnevezések tanúsága szerint már a középkorban magyarnak számított. Temploma kezdetben gótikus stílusban emelkedett, később teljesen átalakították. A verbőci római katolikus egyházközség a XVI. század közepén a református hitre tért át (György – Lajos, 1998).

A Rákóczi-szabadságharc első évében (1703) 20 verbőci ember vonult be a Nagyságos Fejedelem seregébe. Csatáry György kutatásai szerint (lásd: Levéltári kalászatok) a verbőci kurucok közül Andrási Zakariás Majos ezredes főstrázsamestere volt, Katona Márton Tokaj alatt hősi halált halt zászlótartóként, Komáromi Mátyás, Szabó András közvitéz és Gönczi György hadnagy pedig a szabadságharc kirobbantásában oroszlánrészt vállaló hírhedt Esze Tamás ezredében szolgáltak (György – Lajos, 1998).

Körülbelül százötven évvel később ismét feltűntek a szabadság zászlói a Kárpátok tövében: 1848 nyarán 52 verbőci lakos lépett a nemzetőrség soraiba. A nemzetőrök a hadügyminisztérium irányítása alá kerültek, a közkatonák és a tisztek honvédrendszabályok szerint végezték a szolgálatukat, aszerint kapták a zsoldjukat is (György – Lajos, 1998).

A szerveződő ugocsai csapatok Tiszaújlakon tartózkodtak és gyakorlatoztak. Újhelyi Sándor őrnagy, a megyei nemzetőrség parancsnoka személyesen szervezte meg a kiképzésüket. Kezdetben a nemzetőrök naponta négy pengőt kaptak, október 1-től pedig a tisztek szabályos fizetést, a közlegények rendes hadi zsoldot. Ruházattal való ellátásukat Újhelyi Ferenc nemzetőr tiszt, korábban vármegyei főszolgabíró szervezte meg. Mivel a régióban egyedül a 9. honvéd hadtest volt jelentős katonai erő, és mivel a szétaprózódás veszélye miatt nem osztották szét a hegysorosok védelmére, így a galíciai határ védelme a viszonylag kevés létszámú és tapasztalatlanabb nemzetőrség feladata lett. Mindazonáltal az orosz támadás előtt nem sikerült megerősíteni a Kárpátok hágóinak védelmét. A nemzetőrök hősieles ellenállást tanúsítottak a felvonuló ellenséges csapatokkal szemben, ám a túlerő végül győzött (György – Lajos, 1998).

Fényes Elek Verbőcről 1851-ben a következőket írja: *"Verbőcz, Bereg-Ugocsa vmegye, magyar falu, 3 római, 5 görögkatolikus, 451 református, 12 zsidó lakja, református anyateplommal. Határa róna és gazdag; erdeje szép, mely épületfákat is bőven ad. A Werbőczy-nemzetség, mely most csak leányivadékaiban él, innen vette származását s egy eredetű az Újhelyi- és Zowárdfy-nemzetségekkel".*

Az 1867-1914 közötti békés fél évszázad után Verbóc életét a világháborúk, az ország- és rendszerváltozások következményei dúlták fel. 1944 őszén 64 munkaképes korú férfit hurcoltak el sztálini munkatáborokba, közülük 41 soha többé nem láthatta viszont szülőföldjét, elpusztultak az embertelen körülmények között. Az egyedül magyar nemzeti mivoltuk miatt halálba taszított áldozatok emlékének megőrzésére 1989-ben a református templom mellett és a helyi KMKSZ-alapszervezet kezdeményezésére emlékművet állítottak. Reméljük, hogy az emléktábla betűi mögött rejtőző emberi tragédiákhoz hasonló szörnyűség soha többé nem ismétlődik meg (György – Lajos, 1998).

1.2. A reformáció terjedése a térségben

A reformáció tanai e vidékre korán eljutottak, főként Munkács és Beregszász közelségének köszönhetően. Itt már az 1550-es években Kálmáncsehi Sánta Márton és Radán Balázs hirdette az új hitet (György – Lajos, 1998).

Sok megbízható adat veszett el az évszázadok során, de a fennmaradt források lehetővé teszik, hogy éppen ettől az időtől - a XVI. század közepétől nyomon követhessük az egyházi szolgálattevők felekezeti hovatartozását. Ez az egyes községekben felvett tizedlajstromok és mellékleteik alapján lehetséges; ezek tartalmazzák a dézsmából a plébánosoknak járó rész mennyiségét és annak felvételét igazoló nyugtákat (György – Lajos, 1998).

A jobbágytelkeken megtermelt gabonafélékből kilenced részt (nona) kellett beszolgáltatni, adóként a földesúrnak, tized részt (decima, dézsma) pedig egyházi adóként. A tizedet eredetileg maga az egyház, a püspökség vagy a káptalan szedte be; később a káptalan bérbe adta a szepesi vagy más kamarának, vagy magánszemélyeknek. A dézsmajövedelem bizonyos része azonban a káptalannak és a helybeli plébánosnak járt (György – Lajos, 1998).

A község közigazgatása Ugocsa megyéhez tartozott, de a dézsma beszedése a Bereg megyei Kaszonyi és Vári járás hatáskörébe. A dézsma-nyilvántartások szerint 1549-től szinte minden faluban volt plébános (György – Lajos, 1998).

Az egyházi szolga menedéket, azaz nyugtát adott a felvett járandóságról. A nyugtát a lelkész vagy a decimator írta, általában latinul, feltüntetve a dézsmások nevét, akiktől a lelkész az illetményt átvette. A felekezeti hovatartozást ritkán tüntették fel, de a lelkész aláírása mellett eléggé változatos módon megjelölték a lelkészi hivatást. Biztos, hogy a praedicator, concionator (lelki tanító) vagy minister verbi divini mindig protestáns lelkészt jelent; a parochus vagy

plebanus viszont nem minden esetben katolikus, hiszen a reformáció után még évtizedekig használták a régi (katolikus) egyházi címeket (György – Lajos, 1998).

A nyugták szövege a dézsmajárandóság negyedét, nyolcadát mutatta, a község vagy községek nevét, amelyek dézsmájából a járandóságot kiadták. Magyar nyelvű nyugta nagyon ritkán fordult elő (György – Lajos, 1998).

A XVII. században, amikor Salánk "nagy" közössége már többször is "oppidum"-nak lett nevezve, Patakon és Verbőcön szerényen megbúvó két kisebb gyülekezet élt (György – Lajos, 1998).

Mindkét település szorosan kapcsolódott Salánkhoz, hiszen szőlőültetvényeik a salánki dombon, azaz a szőlőhegyen helyezkedtek el. Egyházi kapcsolataikat az jellemezte, hogy hol az egyik, hol a másik, néha pedig mindkettő a salánki egyházközség leányegyháza volt (György – Lajos, 1998).

A XVI. század közepén mindkét településen saját plébános működött, ami azt jelentette, hogy Patak és Verbőc anyaegyháznak számított, azaz önálló egyházközséggel rendelkezett. Befizették az 1 forintos szószékpénzt, és megkapták a dézsmajövedelmet is. Ebben az időszakban Verbőcön nagyjából 35, Patakon pedig 30 család élt, tehát a gyülekezetek lélekszáma körülbelül 180, illetve 150 főre tehető (György – Lajos, 1998).

Az 1577-es források szerint már csak Verbőc maradt anyaegyház, míg Patak a leányegyház státuszába került, mivel a pataki dézsma negyedét a verbőci prédikátornak adták át. A pataki 35 kalangyából és 27 kévéből álló kenyérgabonából "Ex quibus quarta plebani de Werbeöcz" (a verbőci plébános negyede) 4 kalangya és 5 kéve volt. A verbőci quarta (negyed) 3 kalangya és 5 kéve volt. A tizedlajstrom szerint mindkét járandóságot "Benedicto Simigno plebano" (7 kalangya és 10 kéve) vett fel (György – Lajos, 1998).

A következő lelkész, Koródi Bálint, 1580. szeptember 4-én igazolta először, hogy felvette járandóságát, megfizetve a verbőci gyülekezet után az egy forintot, valamint a pataki filiának járó 50 dénár szószékpénzt: "Én, Koródi Bálint, Isten egyházának szolgálja, Verbőcön és Patakon". 6 kalangya és 15 kéve búza volt a jussa. Koródi neve később nem fordul elő se Verbőcön, se Patakon, viszont arról tudunk, hogy előtte, 1578-tól Batáron teljesített szolgálatot (György – Lajos, 1998).

A következő években szolgáló lelkész nevét nem tudjuk, de léte biztosra vehető, hisz a quartát kiadták a két gyülekezet pásztorának, vagyis a concionatornak: 1582-ben Patakról 4 kalangyát és 9 kévét, Verbőcről 3,5 kalangyát; 1594-ben együttvéve 10 kalangyát és 12 kévét (György – Lajos, 1998).

Az 1594. évi gabona- és az 1596. évi bordézsmajegyzékek összevetése arról tanúskodik, hogy akkor Verbőcön 36, Patakon 34 család élt, amiből a gyülekezet lélekszáma az anyaegyházban 180-200, a filiában 170-190 lélek lehetett (György – Lajos, 1998).

1597-ben a két gyülekezet különvált, Patak Salánkhoz tartozó leányegyház lett. A szolgálatot Tiszabecsi Gáspár végezte, aki a nyugtákon "Pastor Ecclesiae Salankiensis et Pathakiensis" titulus alatt, tehát a salánki és pataki egyház pásztoraként szerepelt (György – Lajos, 1998).

Ugyanebben az évben Verbőcnek is lett új lelkésze Tiszabecsi Tamás személyében, aki aláírásával igazolta, hogy a quartájáért felvett 3 kalangya és 1 kéve búzát, valamint 21 kéve zabot, miközben befizetett 1 forint és 50 dénárt szószékpénz címen, mintha Verbőc filiája lett volna. Alig két évig szolgált Verbőcön, majd ismeretlen helyre távozott; később, 1605-ben Batáron, 1612-ben Tiszaújhelyen, 1615-ben Tiszakóródon, 1621-ben Csarodán, 1625-ben Badalón teljesített szolgálatot (György – Lajos, 1998).

Tiszabecsi távozása után valószínűleg visszatért a régi rend, mivel az új lelkész, Beregszászi János egyaránt Isten igéje szolgájának vallotta magát a verbőci és a pataki egyházban is. Beregszászi Dercenből jött Verbőcre, és arról nincs információnk, mennyi ideig szolgált az itt lévő híveket (György – Lajos, 1998).

Előző egyházközségében négy gyülekezetet (a dercenit, gátit, fornosit és kerepecit) gondozott lelkileg, mint Isten sáfára (Dispensator Dei). Korábban, 1576-ban Nagy-bégányban is szolgált (György – Lajos, 1998).

1644-ben Verbőcön is szolgált lelkész, csak hogy a népesség fogyott. Tonka Pál bíraskodása idején mindössze 13 gazda tudott aratni, 4 adózott pénzben (kereszténypénz), összesen 19 kalangya és 23 kéve volt a dézsma bűze, melyből

2 kalangya és 14 kéve illette a lelkészt (György – Lajos, 1998).

A XVII. század ellenreformációjának viharai, és a szaporodó szláv bevándorlás negatív hatásai ellenére a XVIII. század elején a Beregi Egyházmegye gyülekezetei között a IV. Processusban Verbőcöt és Salánkot anyaegyházként, Patakot (hibásan Fejerpatakként említve) Verbőc leányegyházaként szerepeltetik (György – Lajos, 1998).

1.3. Nemzetiségek

Salánkon, Feketepatakon és Verbőcön a honfoglalás óta a nyelvünket birtokló, hitünket és kultúránkat ápoló vagy elfogadó népesség jelenti a dominanciát, függetlenül attól,

hogy a századok során többször átrajzolták az államhatárokat, így a térség időnként egyik, időnként a másik országhoz tartozott. Ezen változások során jelentős idegen ajkú népesség érkezett a falvakba, ám ennek nagy része beolvadt a többségi nemzetbe, azaz magyar lett (György – Lajos, 1998).

Salánk görögkatolikus hitű lakosságának egy része például ruszin származású, mégis színmagyarnak ismeri a világot a települést, ahogy Feketepatakot és Verbőcöt is. A migráció folyamatosnak mondható, a népesség etnikai összetételének arányai mégis alig változtak az utóbbi ezer év során (György – Lajos, 1998).

A beköltözött román Rosin, a német vagy szász Stul és a lengyel Jana, Dents idővel magyar lett. Külön nemzetiségként csupán a zsidókról, ruszinokról és a cigányokról szólhatunk. Ezek a népcsoportok megőrizték hitüket és kultúrájukat, miközben egyik sem vált feleslegessé a mi népünk számára, és egyik sem volt a többségi magyarság terhére; csak a különböző politikai manipulációk eredménye, hogy szembeállították és kiirtották az egymáshoz ragaszkodó, gyakran vérségi kapcsolatban álló nemzetiségeket. Itt elsősorban a zsidók 1944-es deportálására kell gondolnunk, melynek következtében erőszakosan eltávolították a zsidócsaládok sokaságát ezekből a falvakból is (György – Lajos, 1998).

1.4. Népi építészet

A verbőci építészeti mód nem tér el a tipikus kárpátaljai vagy más, magyarlakta régiók építészeti módjától, mégis érdemes rá figyelmet fordítani, tanulmányozni (György – Lajos, 1998).

Az eredeti népi építészet stílusjegyeit a régi tornácos parasztházak mutatták. Sajnos, a szovjet korszak alatt a legtöbb régi parasztházat ledőzerolták, vagy olyan mértékben megváltoztatták, hogy elveszítették jellegzetes küllemüket, értéküket (György – Lajos, 1998).

A parasztházak tornácosak voltak, a tornác pedig fából készült, s néha faragott díszítések is díszítették őket. A ház külső részén a redély vagy tornácfal volt a legszebb. A tornácon nyáron virágok ragyogtak, főleg a ház homlokzatának felől. Télen itt szárították a felfűzött dohányt, pirospaprikát és kukoricát. A tornác az udvar felől lett hozzáépítve a házhoz, ám a gazdagabb parasztok az utcafront elé is építettek tornácot (György – Lajos, 1998).

A fundamentumot kőből rakták, melyet a salánki kőfejtőből termeltek ki, és szekerekkel hordtak haza. Maga a házi munka főleg a família kötelessége volt, különösebb szakismeret nem igényeltetett (György – Lajos, 1998).

A gazda tölgyfát vágott ki a verbőci, újverbőci vagy salánki erdőből, majd egyszerű ácsmunkával gerendákat és szarufákat készítettek. Az alapkövekre talpfákat vagy talpgerendákat tettek, ezekbe csapolással lábakat helyeztek, melyekre ugyancsak csapok rögzítésével rákerült a tetőszerkezet. A tetőszerkezetet tartó gerendák alá rögtön felrakták a mestergerendát. Ha a gerendákat külön ács készítette, abba belevészte saját monogramját (György – Lajos, 1998).

A mestergerendák néhány példányát ma is látni nyári konyhákban és a hagyományoknak megfelelően épült, gerendás házakban. A házi munka alatt lényegében csak az ácsmunkához kellett szaktudás, a többi munkát a család és a rokonság végezte el. Ha szorgalmasak voltak, egy-két nap alatt felhúzták a házat. A tetőszerkezet felállítását után a talpgerendára vesszőből készítettek kerítés-szerű falat, amelyet aztán sárral tömtek ki (György – Lajos, 1998).

A mestergerenda mindig középre került, ez tartotta az egész ház vázát. A pacstos sövényfal felrakásakor a sarat szalmával vagy pelyvával gondosan elkeverték, hogy jobban megmaradjon (György – Lajos, 1998).

A tetőre szalmát tettek, majdnem hogy varrtak. A gondosan és sűrűn rögzített szalma megóvta az épületet a beázástól. A tetőt sátorszerűen képezték ki, lehetőleg minél magasabbra, hogy meredekebb legyen, az így elkészült tetőn a téli havazásokkor kevesebb hó maradt meg. A padra helyezett gerendákra felülről deszkát raktak, s azt sárral tapasztották be, éppúgy, mint a ház földpadlóját (György – Lajos, 1998).

Ezt az ősi módozatot csak jelentős tüzek sorozata után módosították, midőn a döngölt falakat és szalmatetőket vályogfalakra és cseréptetőkre váltották. Többnyire mostanában is ezekből a matériákból építenek, azzal a megkülönböztetéssel, hogy mostanában már nem szokatlan a téglák és az előregyártott beton elemek használata sem. A tetőcserepeket sok helyütt fémfedéssel pótolták (György – Lajos, 1998).

1.5. Feketepatak és verbőc jelene (1998)

A közös tanács alatt működő, immár teljesen egybeépült két település közül Patakon mintegy ezer, Verbőcön pedig 1200 fő a lakosság lélekszáma (György – Lajos, 1998).

A szintiszta magyarnak mondható falvak közösségi épületei a templomokat leszámítva a szó szoros értelmében is közös létesítmények, hiszen a két község határán helyezkednek el, és mindkét település lakosainak igényeit hivatottak kielégíteni (György – Lajos, 1998).

A nagyüzemi gazdaságnak 300 alkalmazottja van, többségük verbőci lakos. Pénz hiányában a tagok járandóságát huzamosabb ideje természetben fizetik, ami tej, gabona, burgonya, stb. formájában valósul meg. Pénzre átszámolva a havi átlagos fizetés 12-18 hrivnyát tenne ki. Ez természetesen kevés, de többre nem futja, mert a nagyszőlősi vágóhíd nem fizet a marhahúsért, ahogy a vajgyár sem a tejért. A felvásárlási árak alacsonyok: a tej litere 22 kopijka, a hús kilója átlagosan 70 kopijka, holott ezek önköltsége ennél jóval több. Szerencsére az ungvári és munkácsi vágóhídtól üzemanyagot kapnak húsért cserébe (György – Lajos, 1998).

A szilvatermést viszont nem vette meg a Nagyszőlősi Konzervgyár, és hogy ne rothadjon a gazdaság nyakára, kilónként 10 kopijkáért a lakosságnak adták el (György – Lajos, 1998).

A tönkrement melléküzemágakból egyetlen kopijka haszon sem származott, hiszen hiába van például jól felszerelt asztalosműhelyük, ha nincs pénz faanyag beszerzésére (György – Lajos, 1998).

Az üzemanyaghoz nemcsak barterkereskedelemmel jutnak hozzá; kapnak az államtól literenként 35 kopijkáért, emellett vásárolnak gazdasági partnereiktől és magánkézben lévő benzinkutaktól, esetenként 60, sőt 86 kopijkáért literje, ráadásul sokszor kritikán aluli minőségben, ami a gépek rongálásával is növeli a költségeket (György – Lajos, 1998).

Ami a gépparkot illeti, a kombájnok és traktorok elromlott alkatrészeinek beszerzése igen nehézkes. A krónikus pénzügyi gondok miatt évek óta nem tudtak új gépeket vásárolni. Számításaik szerint egy kombájn megvétele 300 hektárnyi jó búzatermés árába kerülne (György – Lajos, 1998).

A farmergazdálkodás akadályait több tényező súlyosbította. 1994 szeptemberétől 1995 márciusáig 16 pataki és 15 verbőci lakos kapott másfél hektár földet fejenként (György – Lajos, 1998).

Tanácsi határozat szerint 0,35 árnyi legelőterületet kellett biztosítaniuk a gazdáknak minden állat után (Patakon 250, Verbőcön kb. 300 szarvasmarha van a magángazdaságokban), de kevés volt a föld. Az állam nem fizetett elfogadható árat a tejért, a Nagyszőlősi Vajgyár 1996-ban 18 ezer kupon-karbovanecet (mai értékben 18 kopijkát) ajánlott literenként, így a gazdák inkább a faluban, magánszemélyeknek értékesítettek. Ezzel párhuzamosan áttértek a sertésenyésztésre (György – Lajos, 1998).

Feketepatakon és Verbőcön, 1989. április 4-én létrejött a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség helyi szervezete (György – Lajos, 1998).

Huszonnégyen voltak az alapítók, és Csató Anikó tanárnőt tették meg elnöknek. Kezdetben nagy volt itt is a lendület, és hamar elkészítették a magyar utcanévtáblákat, a települések névtábláit. A költségeket a helyi gazdaság állta (György – Lajos, 1998).

Összegyűjtötték a sztálini táborokba hurcoltak névsorát, és az egyházak segítségével pénzt kerestek a verbóci emlékmű és a pataki emléktábla költségeire (György – Lajos, 1998).

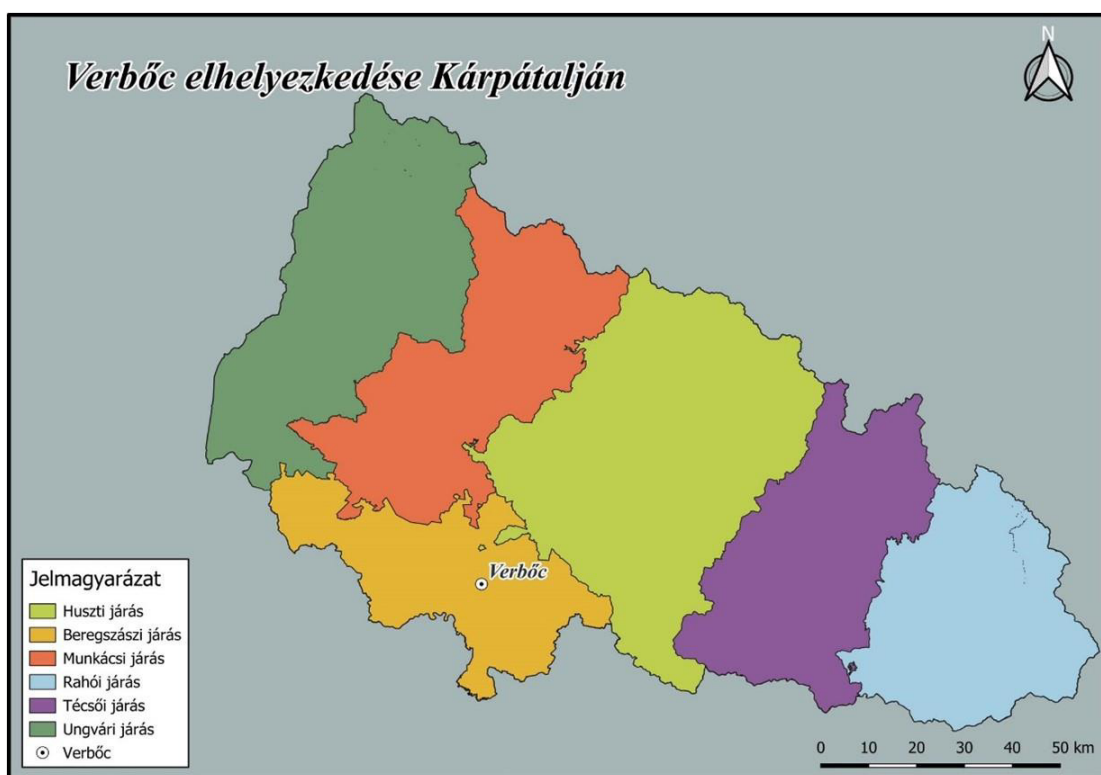
Rendszeresen megemlékeztek a magyar történelem fontos dátumairól. 1993-tól azonban szemmel láthatóan csökkent az érdeklődés a KMKSZ programjai iránt, holott névre szóló meghívókat is küldtek (György – Lajos, 1998).

Az új alapszervezeti elnök, Balogh Antal azt mondta, a KMKSZ sokat tett a kárpótlásokért, mégis, az emberek fásultsága, a gazdasági nehézségek közömbösséget szültek; ráadásul sokan többet vártak a KMKSZ-től, miközben a sikeres működésért áldozatokat is kellett hozni ami sokakat elriasztott. Ennek ellenére a KMKSZ jól szerepelt az utolsó önkormányzati választásokon, a községi tanácsban sok KMKSZ-tag kapott helyet (György – Lajos, 1998).

2. A KÖZSÉG TERMÉSZETFÖLDRAJZI SAJÁTOSSÁGAI

2.1. Természetföldrajzi viszonyok

Verbőc – a Beregszászi járásban található település (3. ábra). Verbőc földrajzi koordinátái: é. sz. 48° 10' 05", k. h. 22° 54' 32" (GoogleEarth Pro, 2025). Területe: 4,458 km². Főútvonalának hossza: 3.7 km. Legmagasabb tengerszint feletti magassága: 122 m (GoogleEarth Pro, 2025).

3. ábra. Verbőc település elhelyezkedése Kárpátalján.

Forrás: Saját szerkesztésű térkép

A település 16 km-re fekszik Nagyszőlőstől északnyugati irányba. Északon Feketepatak határolja, délen pedig Mátyfalva felől közúton is elérhető. Nyugaton Puskinával, a csehek által a XX. században alapított településsel, keleten pedig Szőlősegresszel határos. A települést három irányból is erdő veszi körbe (Botlik-Dupka, 1993).

A településen a főút három irányba ágazik, emellett kilenc mellékutca található (4. ábra). Verbőchöz tartozik két halastó, továbbá a falu határában egy jelentős méretű gyümölcsös is található.

4. ábra. Verbőc település szerkezete.

Forrás: Saját szerkesztésű térkép

Éghajlatát tekintve Verbőc éghajlata a Beregszászi járás éghajlatához hasonló, vagyis mérsékelt kontinentális. Az átlagos évi középhőmérséklet nagyjából $+10^{\circ}\text{C}$. A legmagasabb hőmérséklet általában $+35^{\circ}\text{C}$, míg a legalacsonyabb -25°C körüli értékre is lesüllyedhet. A fagymentes időszak nagyjából 230-250 napig tart a területen (Izsák, 2007).

Az évi átlagos csapadékmennyiség Verbőcön megközelíti a 600-700 mm-t. A csapadék java a nyári hónapokban hullik le. Gyakoriak a záporok és zivatarok. A szélsősebesség általában 10-15 km/h alatt marad (Izsák, 2007).

2.2. Gazdasági tevékenység

Verbőc község gazdasági szerkezetét alapvetően a mezőgazdaság határozza meg. A település adottságai a síkság, a termékeny talajok, a mérsékelt kontinentális klíma optimálisak

a növénytermesztéshez és az állattartáshoz, melyek évszázadok óta a közösség megélhetésének fő alapjai.

A település területeinek hozzávetőlegesen 70-75%-a mezőgazdasági művelés alatt áll. Ebből a legtöbbet a szántók tesznek ki (60-65%), melyeken jellemzően kukoricát, búzát, árpat, burgonyát és napraforgót termesztnek (Község házai adatok, 2025).

A tradicionális, családi gazdaságok a helyi élelmiszer-önellátást biztosítják, emellett kisebb mértékben termelnek piacra is. A háztáji kertekben gyakori a gyümölcs termesztés is: alma, szilva, körte és diófélék, melyek friss fogyasztásra és feldolgozásra például pálinka készítésére is alkalmasak. A szilvapálinka a helyi hagyományok részét képezi, fontos a gazdasági és kulturális életben.

Az állattartás a mezőgazdaság egy másik fontos ága, főként sertés-, szarvasmarha- és baromfitartásból áll. Az állatokat elsősorban a háztartások saját szükségleteire tartják.

Verbőc környékén az erdészet is jelen van, bár nem domináns ágazat. A közeli dombvidéken zajlik a fakitermelés és a faipari tevékenység, mely helyi lakosságnak nyújt tüzelőanyagot és építőanyagot, továbbá kisebb ipari feldolgozás alapját is képezheti.

A településen kisebb mértékben jelen vannak a hagyományos kézműves iparágak, mint a fafaragás, a kovácmesterség vagy a kosárfonás, melyek nem a gazdaság fő oszlopai, mégis fontosak kulturális értékük és a helyi turizmusban betöltött szerepük miatt.

A helyi szolgáltatások boltok, posta, mezőgazdasági gépek karbantartása, autószerelő műhelyek szintén hozzájárulnak a település gazdasági életéhez, noha ezek az ágazatok viszonylag kis volumenűek.

A lakosság számára a külföldi munkavállalásból származó jövedelem is fontos gazdasági tényező. A kárpátaljai községek, köztük Verbőc lakói gyakran vállalnak munkát Magyarországon, Csehországban, Szlovákiában vagy Németországban. Ezek a hazautalások a családi költségvetést kiegészítik, és a helyi gazdaság élénkülését segítik.

Bár hivatalos statisztikai adatok települési szinten korlátozottak, a térségi kutatások és becslések a következő gazdasági mutatókat emelik ki: A lakosság hozzávetőlegesen 50-55%-a aktívan részt vesz a mezőgazdasági tevékenységekben, amely a fő megélhetési forrásnak tekinthető. A külföldi munkavállalásból és hazautalásokból származó jövedelem a családok bevételének 25-30%-át teszi ki. A helyi szolgáltatások és kereskedelem az aktív keresők 10-15%-át foglalkoztatja. Ipari tevékenység gyakorlatilag nincs, alig észlelhető a településen (Község házai adatok, 2025).

Az infrastrukturális adatok is a vidéki gazdálkodásra utalnak: a háztartások mintegy 90%-a rendelkezik ivóvízhálózattal, 80%-uk gázellátással, és kb. 70%-uk internettel. Az utak

60%-a szilárd burkolatú, ami a mezőgazdasági termékek szállítását segíti, de fejlesztésre szorul (Község házai adatok, 2025).

2.3. Társadalomföldrajz

Oktatás

Verbőcön 2006. szeptember 1- től működik a Verbőci Középiskola, amelynek igazgatója Márján Nagyija, igazgatóhelyettese Héder Lajos és Varga Lionella. Héder Lajos a tanulmányért és nevelésért felelős, Varga Lionella pedig a nevelésért felelős igazgatóhelyettesi pozíciót tölt be. A fent említett időpontig általános iskola működött, melynek vezetője Vantyuch Béla, Varga Mihály, Szegő Etel volt. A középiskola megnyitásával a vezetői pozíciót Szavkó Szilvia vette át, aki 2006. szeptember 1-től 2021. szeptember 1-ig vezette a tanintézményt. Ezután Héder Lajos vette át a vezetői helyet, aki 2021. szeptember 1-től 2022. augusztus 28-ig volt igazgató. 2022. szeptember 1-től Márján Nagyija tölti be a vezetői helyet a mai napig (Verbőci iskola, 2025).

Visszamenőleg tíz tanévre a számbeli adatokat tanárokról és diákokról a következő táblázatban tüntetem fel (1. táblázat):

1. táblázat.

Számbeli adatok tanárokról és diákokról az intézményben (Saját szerkesztés).

Tanév	Tanárlétszám	Diáklétszám
2014 – 2015	38 tanár	1-4 osztály – 120 tanuló
		5-9 osztály – 123 tanuló
		10-11 osztály – 22 tanuló
		Összesen: 256 tanuló
2015 – 2016	39 tanár	1-4 osztály – 123 tanuló
		5-9 osztály – 136 tanuló

		10-11 osztály – 20 tanuló Összesen: 279 tanuló
2016 – 2017	40 tanár	1-4 osztály – 121 tanuló 5-9 osztály – 122 tanuló 10-11 osztály – 21 tanuló Összesen: 264 tanuló
2017 – 2018	42 tanár	1-4 osztály – 122 tanuló 5-9 osztály – 133 tanuló 10-11 osztály – 22 tanuló Összesen: 277 tanuló
2018 – 2019	42 tanár	1-4 osztály – 124 tanuló 5-9 osztály – 125 tanuló 10-11 osztály – 20 tanuló Összesen: 269 tanuló
2019 – 2020	42 tanár	1-4 osztály – 108 tanuló 5-9 osztály – 119 tanuló 10-11 osztály – 28 tanuló Összesen: 255 tanuló
2020 - 2021	39 tanár	1-4 osztály – 109 tanuló

		5-9 osztály – 118 tanuló 10-11 osztály – 29 tanuló Összesen: 256 tanuló
2021 – 2022	36 tanár (2 szaktanárhiány fizikából és matematikából)	1-4 osztály – 105 tanuló 5-9 osztály – 114 tanuló 10-11 osztály – 32 tanuló Összesen: 251 tanuló
2022 – 2023	39 tanár	1-4 osztály – 78 tanuló 5-9 osztály – 110 tanuló 10-11 osztály – 22 tanuló Összesen: 211 tanuló
2023 – 2024	36 tanár (2 szaktanárhiány fizikából és matematikából)	1-4 osztály – 80 tanuló 5-9 osztály – 102 tanuló 10-11 osztály – 9 tanuló Összesen: 206 tanuló
2024 - 2025	38 tanár (2 szaktanárhiány fizikából és matematikából)	1-4 osztály – 65 tanuló 5-9 osztály – 104 tanuló 10-11 osztály – 29 tanuló Összesen: 198 tanuló

Az adatokból látható a diáklétszám csökkenése, aminek oka, hogy sok diák úgy dönt, hogy líceumokban, gimnáziumokban és szakiskolákban folytatja tanulmányait. Természetesen a családok kiköltözése miatt is apad a létszám (Verbőci iskola, 2025).

A 2024 – 2025 – ös tanév 198 tanulójából:

- rokkant – 1 tanuló;
- gondviselés alatt – 1 tanuló;
- félárva – 3 tanuló;
- roma – 29 tanuló;
- nagycsaládos – 41 tanuló;
- nem teljes családban élők – 15 tanuló.

Egy tanév alatt havonta több jeles napot ünnepel az iskola, annak tanárai és diákjai. Így ezek közül megemlíthető az „Éhínség emléknapja”, a „Csernobili atomerőmű katasztrófa” s az „Ukrán népviselet napja. Színvonalas előadásokkal készülnek a diákok a következő ünnepnapokra is, mint például:

- Tanévnyitó,
- Tanárok napja,
- Arany ősz,
- Mikulás,
- Farsang,
- Anyák napja
- Ballagás.

Emlékhelyei

Református templom

Verbőc, amely Nagyszőlőstől nyugatra található, 1251-ből származó első említéssel bír. A helyi közösség korán magáévá tette a reformáció tanait, hiszen már 1577-ben írásos nyomai vannak a gyülekezetnek (Marosi, 2022).

Az 1808-as vagyonösszeírás "A Parochiális Telkek és Házak, amelyekben a Tiszteletes Prédikátor és Oskola Mester laknak, a templommal és a Fa Toronnyal együtt az utca Déli részén... A templom kőből készült és igen régi...." formában rögzíti (Marosi, 2022).

A mai napig használt, 285 férőhelyes templom 1844-ben épült a gyülekezet által, a torony később, szintén 1844-ben csatlakozott hozzá (3. ábra). A templom kétregiszteres orgonáját 1887-ben Váradi Sándor ároktői orgonamester készítette (Marosi, 2022).

1961-ben a szovjet hatóságok nem engedélyezték a lelkeszi szolgálatot Verbőc templomában. A templom belső ajtaját bezárták, csak a harangot használták temetésekhez. A pártvezetés szórakozóhelyet akart, de senki sem vállalta a felújítás munkálatait. Végül 1989-ben megnyitották a templomot, teljes renoválását a gyülekezet önerőből valósította meg. A belső teret eredeti állapotába állították vissza. Új tölgyfapadokat a gyülekezet gondnoka, Gönczy Árpád asztalosmester készített. A tetőt teljes egészében újra cserélték (Marosi, 2022).

5. ábra. Verbőci református templom (Saját felvétel).

A toronyban két harang található: Mindkettő Egry Ferenc kisgejőci harangöntő mester műhelyéből származik. Az egyik 1926-ban, a másik 1932-ben készült (Marosi, 2022).

Werbőczy István emléktáblája

Itt, ebben a faluban, 1458-ban pillantott először a világra Werbőczy István, a magyar jogtudomány jeles alakja, Magyarország nádora, Werbőczy Osvát és Deák Apollónia gyermekeként (Kárpátljai Népfőiskolai Egyesület).

Felsőfokú tanulmányait valószínűleg Budán, Itáliában, valamint Bécsben végezte. Közéleti pályafutását Ugocsa vármegyében kezdte, ahol országgyűlési követként vett részt a közéletben. Számos országos jelentőségű törvény megfogalmazásában vett részt, többek között

az 1498-as II. Ulászló-féle híres törvények kidolgozásában, és az 1505-ös rákosi végzések szövegezésében (Kárpátljai Népfőiskolai Egyesület).

1517-ben királyi személynökké nevezték ki. II. Lajos megbízásából több európai uralkodónál is járt, segítséget kérve az egyre nagyobb fenyegetést jelentő török támadásokkal szemben. Pályafutása csúcsát 1525. június 24-én érte el, mikor az országgyűlés Magyarország nádorává választotta, ám a nagybirtokosok később megbuktatták. A mohácsi vereség idején egyik felvidéki várában, Dobronyán élt visszavonultan (Kárpátljai Népfőiskolai Egyesület).

Szapolyai János királlyá választása után Werbőczy kancellár lett, de később már nem töltött be kiemelkedő politikai szerepet. 1541-ben hunyt el, Budán (Kárpátljai Népfőiskolai Egyesület).

Nevét leginkább az 1517-ben latinul kiadott Tripartitum, azaz Hármaskönyv című törvénykönyve tette ismertté, amely a magyar feudális szokásjogokat rendszerezte. Az első magyar fordítást Weres Balázs készítette 1565-ben (Kárpátljai Népfőiskolai Egyesület).

Werbőczy szülőfalujában, Verbőcön 2007-ben emléktáblát állítottak a jogtudós tiszteletére (4. ábra).

6. ábra. Werbőczy István emléktáblája (Saját felvétel).

Környezetvédelem

A környezet védelmében a Nagyszőlősi Hulladékgazdálkodási és Hulladékhasznosítási Vállalat minden szombaton elszállította a szemetet Verbőcről. Ennek következtében a településen a szemet felhalmozódás nem fordult elő, mely rendkívül fontos volt.

A rendszeres szemétszállítás garantálta a falu tisztaságát, rendezettségét, mely nem csupán a helyiek közérzetét javította, hanem a környezeti állapot megőrzését is támogatta. Ez a szolgáltatás azonban az elmúlt időszakban megszakadt, s ez a település életében változást idézett elő.

A szemétszállítás a továbbiakban szabálytalan lett, sokan egyéni megoldásokat kerestek, míg mások sajnos az erdősávokba, vagy elhagyott helyekre hordták a hulladékot. Ez pedig rontja a falu környezetének állapotát, s hosszú távon komoly környezeti problémákhoz vezethet.

Évente kétszer a helyi diákok is a közösségért dolgoznak, s a köztisztasági akciók alkalmával összegyűjtik az utak mentén eldobált szemetet. Ez a kezdeményezés egyrészt a környezet tisztán tartását szolgálja, másrészt nevelő célt is hordoz. A diákok megtanulják a felelős magatartás jelentőségét, és hogy a természet védelme mindenki közös ügye. Az akciók alatt meglepően nagy mennyiségű hulladékot sikerül összegyűjteni, amely jól mutatja, hogy a probléma még mindig fennáll, s a település hulladékgazdálkodásában egy tartós, fenntartható megoldásra lenne szükség.

Sportélet

A település sorsa összeforrt a focival, hosszú időn keresztül a focicsapat jelentette a falu közösségének egyik fő tartóoszlopát. Az utolsó említésre méltó megmérettetésük 2015-ben volt, amikor a Verbőci futballcsapat («ФК Вербовец») részt vett egy kistérségi kupán. Sajnos azonban ezt követően a csapat feloszlott, legfőképpen a sorozatosan növekvő létszámhiány miatt. A helyi férfiak közül sokan külföldön kerestek munkát, ezáltal nem maradt elég labdarúgó, akik a csapatot össze tudták volna tartani és működtetni. Ez a tendencia hosszabb ideig tartott, következésképpen a faluban csupán néhány lelkes amatőr kísérletezett a futballal.

Régebben azonban Verbőcön nem csupán kiscsapat, de komoly labdarúgó egyesület is működött, ami jól példázza a foci fontosságát a helyi közösség életében (KÁRPÁTI IGAZ SZÓ V, 2009).

Jelenleg egy nagy focipálya található a településen, továbbá két kisebb kispálya is várja a sportolni vágyókat. Jelentős fejlesztésként 2021. június 14-én hivatalosan átadták az új, műfüves focipályát, mely azóta a helyiek és az érdeklődők számára is állandóan igénybe vehető.

A pálya használata szabad, vagyis bárki bármikor használhatja, az év minden napján, bármilyen időjárási körülmények között, ezáltal támogatva a sport és a közösségi élet fellendülését a településen.

Infrastruktúra

Közúti kapcsolatok:

Verbőc nem található a forgalmasabb utak mentén. Úgy érhető el, hogy a mellékutakat vesszük igénybe, mint például Tiszaújlakon vagy Nagyszőlősen keresztül. Ezen utak állapota leginkább rossz vagy közepes a minősége. A helyi jelentőségű útvonalakon gyakoriak a kátyúk, karbantartásuk hiányos, nehézkes.

Tömegközlekedés:

A falu buszokkal kötött össze a szomszédos településekkel, főleg Nagyszőlőssel, ami a térség központja. Ezek a buszjáratok nem gyakoriak, a menetrendjük ritkán követi a mindennapi ingázási szándékokat.

Vasút:

Verbőcön nincs vasútállomás. A legközelebbi vasúti csatlakozás Nagyszőlősen lehetséges, onnan lehet vonattal utazni Munkács vagy Beregszász felé.

Ivóvíz:

A község lakói javarészt saját kutakból nyerik az ivóvizet, de néhány otthon már a helyi vízvezeték hálózatára csatlakozott. A csővezetékes ivóvízellátás még nem teljes.

Szennyvízkezelés:

Verbőcön nincs központi szennyvízcsatorna. A legtöbb háztartás emésztőgödörrel oldja meg a szennyvíz problémáját, ami higiéniai és környezeti szempontból nem a legjobb megoldás.

Villamosenergia:

Az elektromos hálózat kiépített, a lakosság számára biztosított az áram, ám az elavult hálózat miatt időnként, különösen a viharos időszakokban áramkimaradások fordulhatnak elő.

Gázellátás:

A földgáz be van vezetve a faluba, de sok háztartás még tüzelőfával vagy szénrel fűt. A gázvezeték-hálózat kiépítettsége nem teljes mértékű.

Internet és telekommunikáció:

A mobilhálózat (elsősorban ukrán szolgáltatókkal) elérhető, és internet-hozzáférés is jelen van a legtöbb háztartásban.

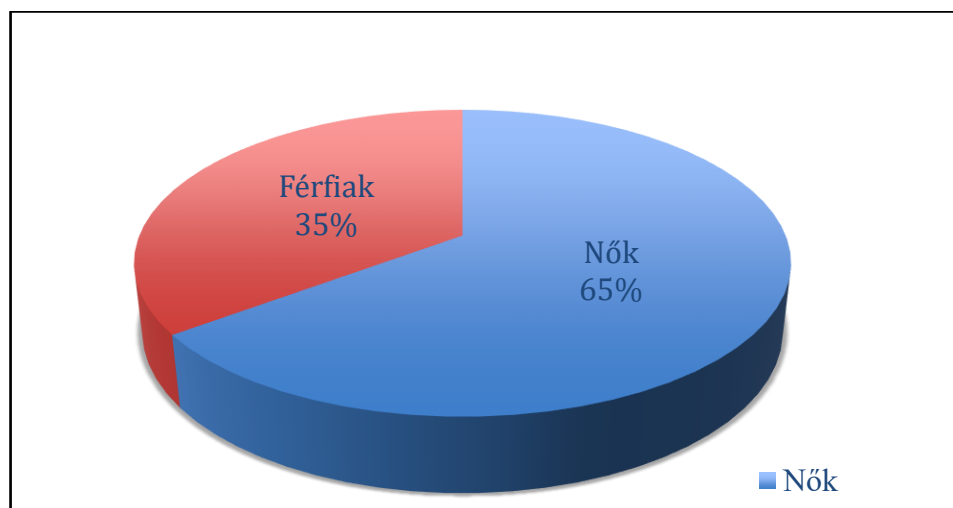
A kérdőívzés jellemzése

A kész kérdőívet digitálisan juttattam el Verbóc község lakóihoz. Főként a Messenger alkalmazáson keresztül juttattam el az ismerőseimnek, megkérve őket, hogy adják tovább barátaiknak, ismerőseiknek is.

A kérdőív első szekciójában 8 kérdés szerepelt, melyek közül 7 feleletválasztós, míg 1 kérdés rövid válasz igénylő. A második részben 13 kérdés kapott helyet, ebből 5 feleletválasztós, 7 skála jellegű, 1 pedig rövid válaszadás volt.

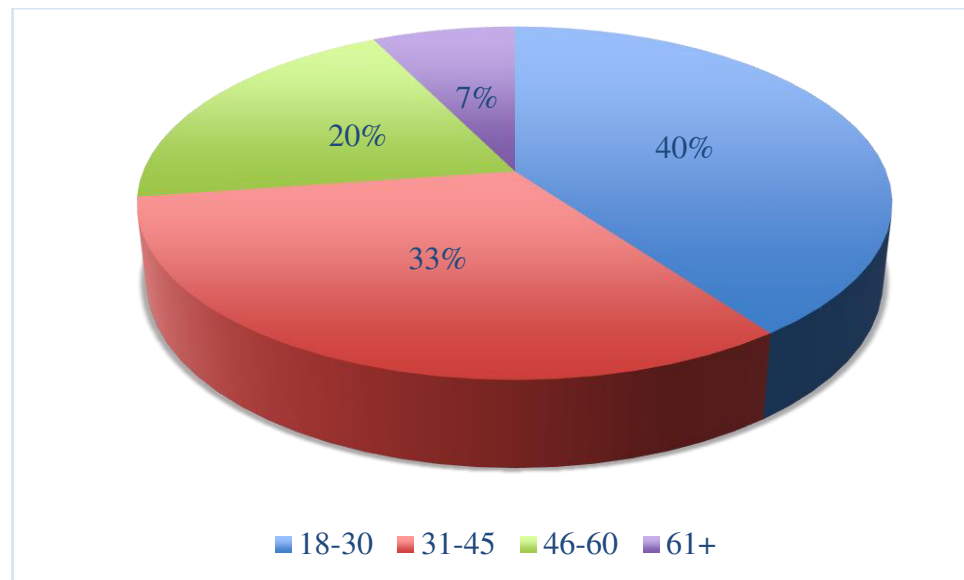
A válaszok összegyűjtése viszonylag gyorsan haladt. Néhány napon belül a tervezett 50 kitöltött kérdőív megérkezett, és ehhez hozzáadódott még 5 további, így összesen 55 darab kitöltött kérdőív állt rendelkezésemre. A beérkezett válaszok egy része nagy hasonlóságot mutatott, ugyanakkor nagyon különböző válaszok is érkeztek. Összesen tehát 55 darab kérdőív érkezett vissza.

A demográfiai kép elemzésénél a résztvevők között a nők vannak többségben. 65,5%-ban ők képviselik a válaszadókat, míg a férfiak 34,5%-ot tesznek ki. Ez a megoszlás azt mutatja, hogy 19 férfival és 36 nő adta le a válaszait (7. ábra).

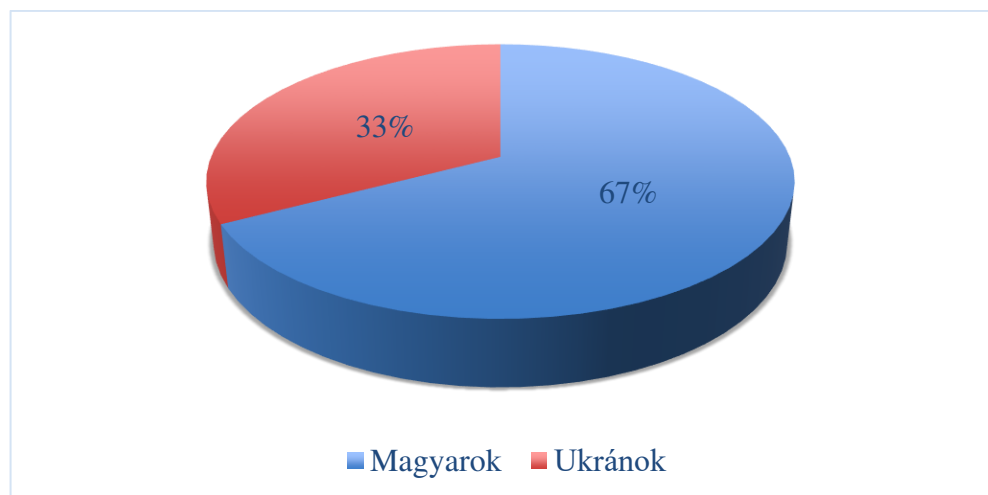
7. ábra. A válaszadók nemi összetétele.

A válaszadók többsége a 18-30 éves korosztályból került ki, akik a kitöltők 38,9%-át tették ki. Ezt követte a 31-45 éves korosztály, ők 33,3%-ban képviseltették magukat. A 46-60 év közöttiek aránya 20,4% volt, ami után a 61 év felettiiek következtek, akik 7,4%-ot képviseltek (8. ábra).

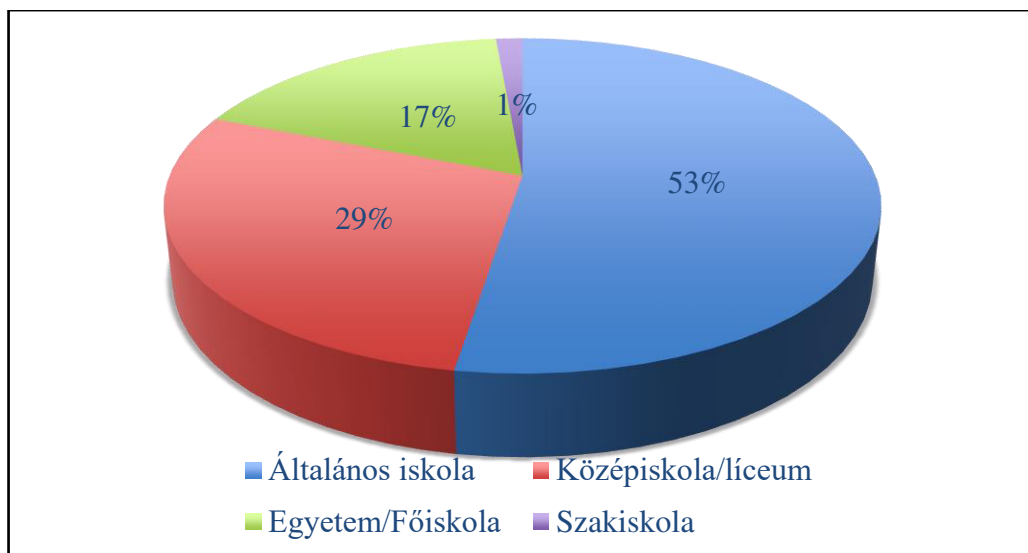
8. ábra. A válaszadók korszerinti összetétele.

A válaszadók nemzeti hovatartozását tekintve a legnagyobb arányban magyarok voltak jelen, ők tették ki a válaszolók 66,7%-át. Ezután az ukrán nemzetiségű válaszolók következtek, akik 33,3%-ot képviseltek (9. ábra).

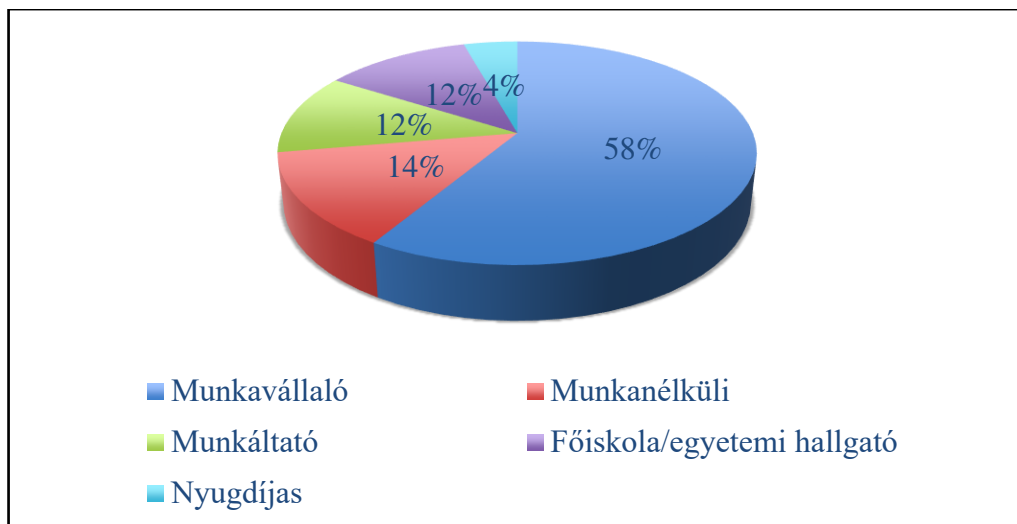
9. ábra. A válaszadók nemzetiség szerinti összetétele.

A felmérés résztvevőinek iskolai végzettségét tekintve, a legmagasabb arányban, 45,3%-ban az általános iskolai végzettséggel rendelkezők szerepelnek. Őket a középiskolát vagy líceumot végzettek követik, 22,6%-os aránnyal. Végül pedig 16,7-14,8%-os megoszlással a szakiskolai, illetve az egyetemi végzettséggel bírók alkotják a mintát. **(10. ábra).**

10. ábra. A válaszadók iskolai végzettsége.

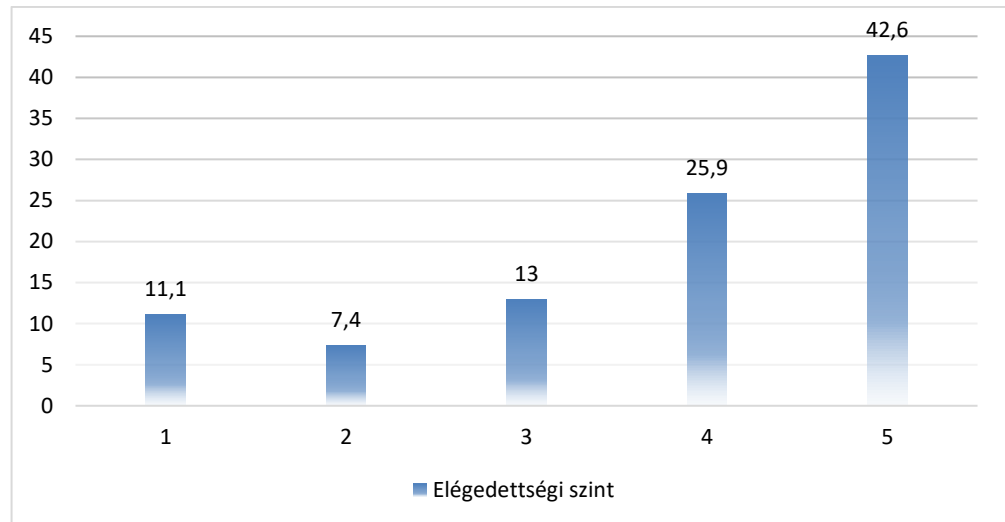
A válaszadók foglalkozás szerint legmagasabb arányban a munkavállalók vannak 54,5%-kal, majd következnek a munkanélküli válaszadók, melyeknek aránya 12,7%, a következő csoport az egyetemi és főiskolai hallgatók 10,9%-kal, ezt követi 10,9%-al a munkáltatók melyet követnek a nyugdíjasok melyeknek aránya 9,1% (11. ábra).

11. ábra. A válaszadók foglalkozásuk szerinti összetétele.

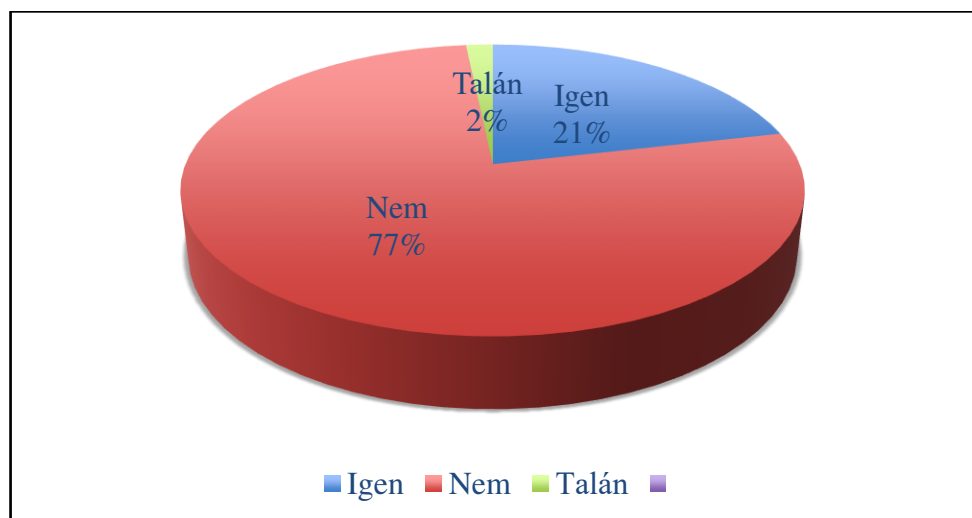
A munkavállalók elégedettsége a jelenlegi munkahelyükkel kapcsolatban meglehetősen változó képet mutat. Konkrétan a válaszadók 42,6%-a kifejezetten boldog a munkahelyén, míg a másik végletet képviselve a megkérdezettek 11,1%-a egyáltalán nem érzi jól magát.

A felmérésben résztvevők 25,9%-a szinte teljesen elégedett, tehát pozitív az összképük. A fennmaradó 20,4% esetében megosztott a kép, átlagos szinten mozog az elégedettségük, vagy éppen elégedetlenek. (12. ábra).

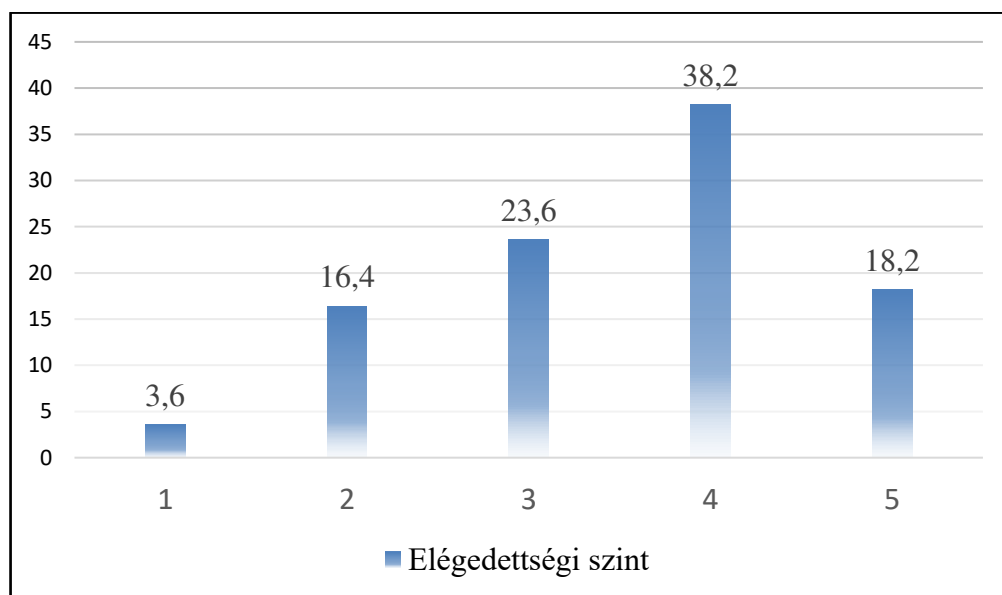
12. ábra. A válaszadók elégedettségi szintje.

A kérdésre reagálók: Szándékozik-e a következő 5 évben lakóhelyet változtatni?, meglehetősen furcsa válaszokat produkáltak. Én jóval több "igen"-re számítottam, hiszen rengeteg család szétszakadt a jelenlegi globális helyzet következtében, és sokan kényszerültek külföldre menni. Az eredmény a következőképpen alakult: A válaszadók 65,5%-a a "nem" opciót jelölte meg, a 18,2%-a az "igen"-t választotta, a fennmaradó 16,4% a "talán"-t jelölte meg. (13. ábra)

13. ábra. Tervez-e a következő 5 évben költözést.

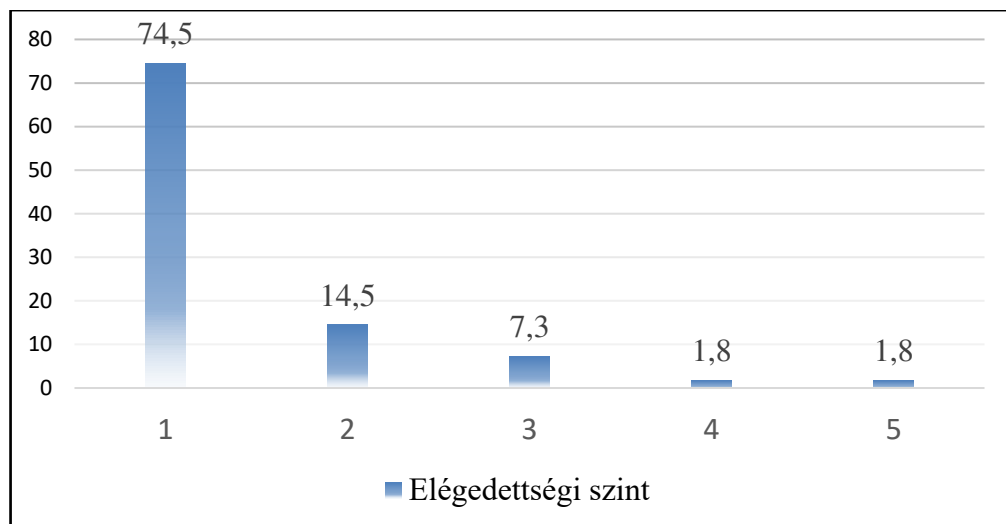
A válaszadók zöme meglehetősen elégedett a településük környezetével. Ezen a ponton is tapasztalhatók eltérések a vélemények között. Akadtak olyanok, akik nem voltak elégedettek a környezet állapotával, de számos válasz érkezett a "közepesen elégedett" kategóriából is. A felmérés eredményei szerint a résztvevők 56,4%-a elégedett a környezettel, 20%-a nem elégedett, a fennmaradó 23,6% pedig a "közepes" opciót jelölte meg. (14. ábra).

14. ábra. A válaszadók elégedettségi szintje a környezet minőségével.

A helyiek közszolgáltatásokkal (például tömegközlekedés, szemétszállítás) való elégedettségének mértékéről szóló válaszok meglepően egységesek voltak. A kapott válaszok tükrében a település lakói nincsenek elégedettek a helyi közszolgáltatásokkal.

A kérdőíveket kitöltők 89%-a elégedetlenségét fejezte ki, míg csupán 3,6%-uk mondta azt, hogy elégedett a helyi szolgáltatásokkal. A maradék 7,3% véleménye szerint közepes az elégedettség mértéke a település közszolgáltatásait illetően. (15. ábra).

15. ábra. A válaszadók elégedettségi szintje a helyi közszolgáltatásokkal szemben.

A megkérdezettek 70,9%-a a helyi születésű, a fennmaradó 29,1% más településről érkezett. A község biztonságérzete nappal és éjjel egyaránt kiemelkedő. Az 55 válaszadóból 35-en teljes mértékben biztonságban érzik magukat, 11-en szinte teljesen biztonságban, 7-en közepesen érzik magukat biztonságban, míg 2-en nem érzik biztonságban magukat. Ezen adatok alapján a település biztonságosnak ítéltető.

A közösség összetartó a válaszokból ítélve. A többség szerint a közösség nagyon erős, ám érkezett olyan válasz is, mely ennek ellentmond.

Az életminőség tekintetében a megkérdezettek elégedettek. A válaszadók 96,4%-a elégedett az életminőségével. Az ország jelenlegi helyzete jelentősen befolyásolja a lakosságot. A válaszadók 45,5%-a környezeti hatásokat (pl. elvándorlás vagy települési migráció) említett, 40%-a személyes hatásokat (pl. közlekedési nehézségek, áramszünetek, szorongás), 12,7%-a társadalmi és gazdasági hatásokat (pl. munkahely elvesztése, gazdasági nehézségek) jelölt meg. Számos családtag került külföldre a jelenlegi helyzet miatt. Ezt a beérkezett adatok is alátámasztják. A válaszadók 77,8%-ának van külföldön tartózkodó családtagja, a maradék 22,2%-nak nincs.

3. KUTATÁSI MÓDSZEREK

3.1. Kutatási módszerek

A kutatómunka során a témát alaposabban megvizsgálandó, különböző kutatási technikákat alkalmaztam. Egyik központi eleme a vizsgálatnak egy online kérdőív volt, melyet a helyi lakosok körében terjesztettem. Ennek révén leginkább a helyiek nézőpontjára, tapasztalataira, és egyéni meglátásaira kívántam fényt deríteni. Nagyon fontosnak tartottam, hogy a lehető legtöbb emberhez eljussak, ezért egyszerű, egyértelmű kérdéseket fogalmaztam meg.

Ezen felül személyesen is gyűjtöttem adatokat: ellátogattam a helyi polgármesteri hivatalba, ahol hivatalos statisztikákat, regisztrációkat és egyéb iratokat kértem ki. Ezekből a forrásokból precíz információkat szerezhettem a település demográfiai helyzetéről, gazdasági mutatóiról, valamint egyéb releváns pontjairól.

Harmadik módszerként interjúkat is készítettem, többnyire olyan emberekkel, akik jól ismerik a település történelmét és a jelenét is. Ezek a beszélgetések sokszor olyan részleteket hoztak felszínre, amelyek másképp nem derültek volna ki. Az interjúk során igyekeztem nyitott kérdéseket feltenni, hogy az interjúalanyok szabadon megoszthassák a véleményüket.

A kutatás során összegyűjtöttem a lehető legtöbb információt a településről és annak lakosságáról külön kitérve a lakosság számára és annak időbeli változásaira, jelenlegi lakosságszámra, születések és halálozások számának változására, a természetes szaporulatra, a népesség nemek szerinti megoszlására, a korszerkezetre, nemzetiségi és vallási összetételre, végzettség szerinti megoszlásra.

3.2. Az adatfeldolgozás és ábrázolás módszerei

Az adatfeldolgozás az adatok kezelése informatikai rendszerek segítségével. E cél többnyire, hogy a meglévő adatokból új tudást nyerjünk. Az adatfeldolgozás skálája igen széles: az egyszerű számításokat végző programoktól kezdve, a táblázatkezelőkön át egészen a komplex, tudományos programokig terjed, amelyek a adatok elemzésével segítenek új ismeretek megszerzésében (<https://hu.wikipedia.org/wiki/Adatfeldolgoz%C3%A1s>).

A statisztikai adatok bemutatása, vizualizációja lényeges része a folyamatnak, segítve a hatalmas mennyiségű információ feldolgozását, a lényeg kiemelését. A grafikus ábrák nélkülözhetetlenek az elemzéshez és a kapcsolatok megértéséhez, mert szemléletesek, sőt (térbeli vagy időbeli) arányokat közvetítenek (Kukoda, 2019).

A grafikonok vonalakkal, pontokkal, körökkel vagy oszlopokkal, azaz távolságokkal, területekkel, de akár térfogatokkal is mutatják be a statisztikai adatokat. Főbb technikák: mértani alakzatok használata (koordináta-rendszerben vagy azon kívül, kördiagram, oszlopdiagram, vonaldiagram, hisztogram, pontdiagram), térkép alapú megjelenítés (kartogram, kartodiagram, ponttérkép), képi ábrázolás (Kukoda, 2019).

A csoportosított sorok népszerű ábrázlási formái a geometriai formák közül a kör- és oszlopdiagramok, hiszen ezek jól mutatják az összetételt, a felépítést (Kukoda, 2019).

Az idősorok szemléltetésére a vonaldiagram a legalkalmasabb, mely nemcsak az eredeti adatokat, hanem a belőlük származtatott dinamikus viszonyszámokat is megjeleníti (Kukoda, 2019).

Mennyiségi sorok ábrázolására (osztályközös mennyiségi sorok) egy speciális oszlopdiagramot, az úgynevezett hisztogramot használjuk, ahol az oszlopokat hézagmentesen illesztjük egymás mellé (Kukoda, 2019).

Korreláció, azaz két összefüggő mennyiségi ismerv értékeinek ábrázolására a pontdiagram használható (Kukoda, 2019).

A térkép alapú ábrázolásnak is többféle módja van. Ezeket a területi sorok bemutatására alkalmazzuk (Kukoda, 2019).

A kartogram a térképen a régiók eltérő színeivel jeleníti meg a közöttük meglévő különbségeket (Kukoda, 2019).

A kartodiagram az egyes földrajzi egységek adatait a térképen elhelyezett diagrammal mutatja be (Kukoda, 2019).

A ponttérképen a pontok sűrűsége az adott terület adatához tartozó nagyságot jelzi (Kukoda, 2019).

A figurális ábrázolás eszköze a piktogram, amely a jelenséget megjelenítő, különböző méretű figurák segítségével fejezi ki a nagyságrendi összefüggést (Kukoda, 2019).

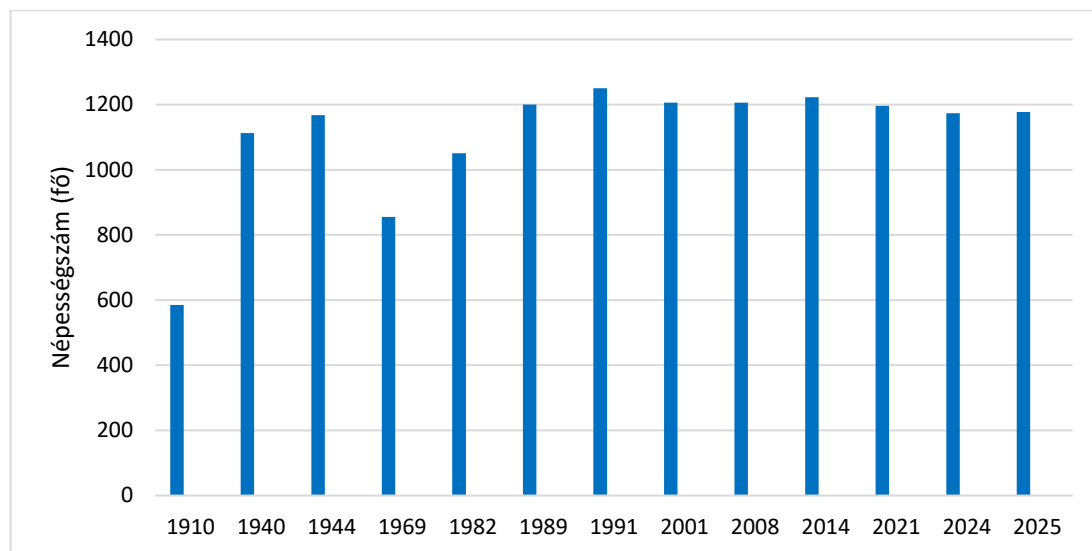
4. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI JELLEMZÉSE

4.1. A lakosság száma és annak időbeli változása

Az elmúlt évtizedet felülvizsgálva Verbőc népességszáma a népszámlálási adatok tükrében egyre jobban csökken. Egyre nagyobb visszaesés látható a megadott adatok alapján a lakosságszám növekedésében. A csökkenés a lélekszám kisebb visszaeséseinek felel meg, amelyeket azonban a 10 év körüli időbeli felbontás esetenként elfed. A hosszabb távú adatsorokból azonban kirajzolódik egy lassú, de folyamatos csökkenés, amely elsősorban a természetes fogyásra és az elvándorlásra vezethető vissza. Az utóbbi években különösen a fiatalabb korosztályok körében figyelhető meg az elköltözés tendenciája, amely tovább erősíti a demográfiai fogyást.

Verbőc előjárói hivatala adatai alapján a falu lakosságának száma 1910-ben 585 fő volt, ami a 20. század közepére jelentősen megnőtt: 1940-ben már 1133 főt, 1944-ben pedig 1168 főt számláltak. Ez a növekedés részben a természetes szaporodásnak, részben a történelmi időszak népmozgásainak köszönhető. Az ezt követő évtizedek azonban már hullámszerű tendenciát mutatnak: 1969-ben 855 főre csökkent a lakosság száma, majd 1982-ben újra emelkedett 1051 főre, 1989-ben pedig elérte az 1200 főt. A rendszerváltás környékén, 1991-ben 1250 főre nőtt a lakosság, ami a legmagasabb regisztrált adat az elmúlt évszázadban. Ezt követően azonban már nem tapasztalható további növekedés. A 2001-es népszámláláskor 1206 főt regisztráltak, amely szám egészen 2008-ig stabilan megmaradt. 2014 elején egy kisebb emelkedés figyelhető meg 1223 fő, azonban a legutóbbi adatok már ismét csökkenő tendenciát mutatnak: 2021-ben 1196 fő, 2024-ben 1174 fő, majd 2025-ben egy minimális emelkedést követően 1177 főt számláltak (16. ábra) a hivatalos nyilvántartás szerint.

Ez a lassú, de folyamatos csökkenés jól jelzi a helyi demográfiai folyamatokat, melyeket az alacsony születésszám, az elvándorlás, valamint az idősödő lakosság együttesen határoznak meg. Amennyiben ezek a tendenciák hosszabb távon fennmaradnak, úgy Verbőc népességfogyása tovább folytatódhat, ami a település társadalmi és gazdasági életére is hatással lehet.

16. ábra. A lakosság száma és annak időbeli változása 1910-2025 között.

A népesség csökkenését a kivándorlás okozhatja, ami a felsorolt történések miatt valószínű:

- a kelet-ukrajnai háború, mely 2014 elején robbant ki Ukrajna keleti részén (Donyecki és a Luhanszki területen). Ez esemény folytán elkezdődött a családok kitelepülése a szomszédos és más országokba.
- 2022. február 24-én kezdetét vette a nyílt háború a két ország, Oroszország és Ukrajna között, amelynek során kialakult a lélekszámcsökkenés, súlyosbítva a 18-60 év közötti férfiak háborúba való bevonulásával. A harcok elől több mint 6 millió ukrajnai lakos menekült külföldre, elsősorban férfiak, majd utánuk a feleségek és gyermekeik. Ebbe beleértve Verbőc falu lakosait is.

4.2. Jelenlegi lakosságszám

Verbőc lakosságát az utóbbi években nem a növekedés, inkább a csökkenés jellemzi. A mai napra a lakossága száma lecsökkent 1177 főre. Hogy mi a csökkenés okozója? Lehetne találgatni, hogy vajon az orosz-ukrán háború, a megélhetés, vagy a kevés fizetés? Talán mind összevetve. Évről-évre egyre kevesebb a lakosság száma. Kevés gyermekáldás, valamennyivel több halálozás, még több elvándorlás. Először a férfiak, majd a teljes családjuk költözött más országba, ki milyen indokkal. S vissza hallva szavaikat, nem is készülnek haza költözni, így a lakosság valamilyen szintű növekedése a következő pár évben valószínűtlen.

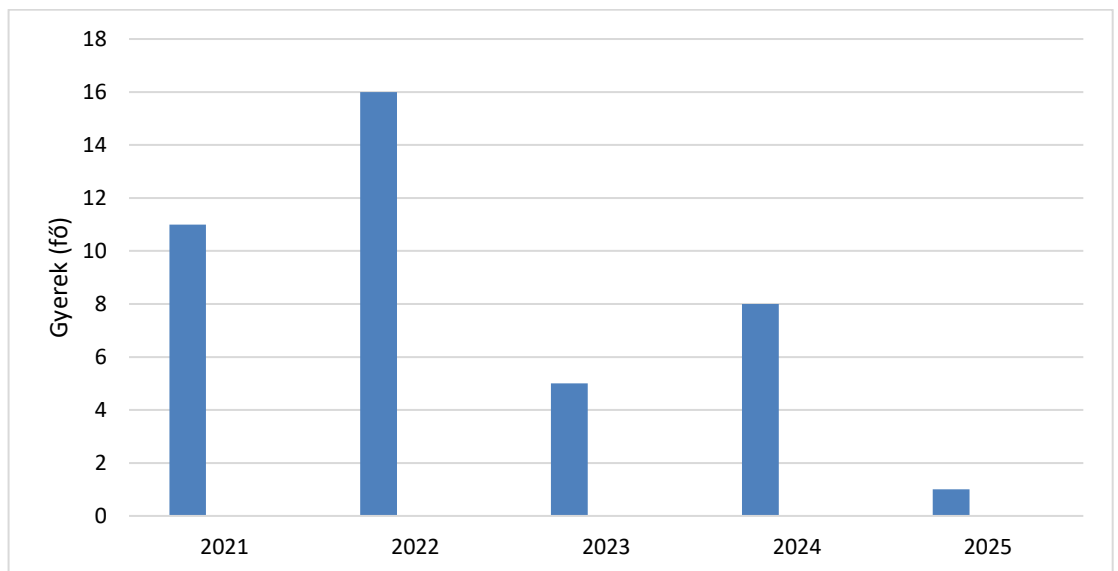
2025-ben a mai napig 1177 fő, amelyből:

- 65 évnél idősebb – 142 fő;
- 3 és 65 év közötti – 1018 fő;
- 3 évnél fiatalabb – 17 fő;
- rokkant – 40 fő;
- felsőfokú végzettséggel rendelkező – 235 fő;
- munkanélküli – 1001 fő.

4.3. A születések számának változása

Egy falu népessége lassan, hónapról hónapra, évről évre kismértékű változások eredményeképpen alakul át. A születési arányszám nem más jelent, mint a születések arányát egy lakossági csoportban. A születési arányszámot, halálozási arányszámot valamint népvándorlást figyelembe véve ki lehet számolni a népességnövekedést, vagy akár a népességcsökkenést. A születések számának változását sok minden befolyásolja, elsősorban, hogy mennyi a szülőképes korú nők száma, termékenység, kivándorlás, munkanélküliség, elszegényedés, vagy akár vallási hajlandóság.

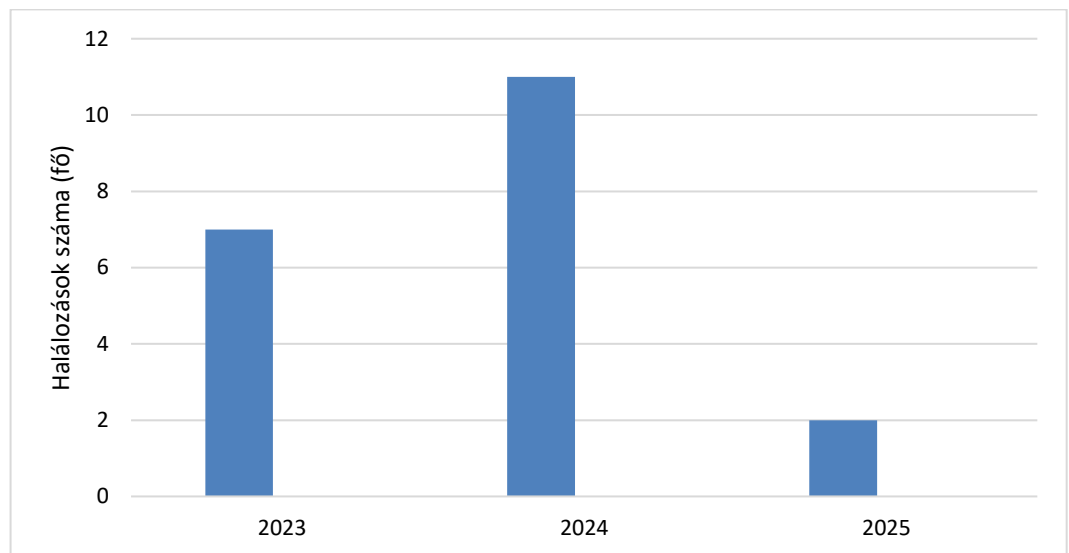
A következő diagrammon (17. ábra) jól látható, hogy a faluban a születések hogyan változnak az évek folyamán. 2021-ben 11 gyerek, 2022-ben 16 gyerek, 2023-ban 5 gyerek, 2024-ben 8 gyerek. Az idei év ezen napjáig, azaz 2025. május 12-éig 1 gyerek született.

17. ábra. A születések számának változása 2021-2025 között.

4.4. Halálozások számának változása

Verbőcön a születések, mind a halálozások száma alacsony szinten stagnál. A népesség a születés és az elhalálozás arányát tekintve mondhatni egyenlő, így a lakosság száma ebből kifolyólag évről-évre nem sokat változik. A megadott pontos adatok szerint 2023-ban 7 halott, 2024-ben 11 halott, 2025. május 12-ig 2 halott számolható (18. ábra). Többségében a halálozás oka már az idős kor, de előfordul a betegség általi halál is. Nagyon ritka eset, mikor a halálozást baleset okozza.

18. ábra. Halálozások számának változása 2023-2025 között.

4.5. A természetes szaporulat

A népesség növekedése a természetes szaporodás eredménye. A népesség alakulását (a vándorlásoktól eltekintve) a születések és halálozások száma, majd ezek egyenlege szabja meg. A természetes szaporodást első tényezője az élve születések, második tényezője pedig az elhalálozások. A természetes szaporodás történelmi perspektívában nagyobb mértékben pozitív értékű. Az élve születések száma meghaladja a halálozásokét. A demográfiai terminológiában a természetes fogyás is beletartozik a természetes szaporodás fogalmkörébe, csak az előjele negatív (<https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas>).

A természetes szaporodás nyers arányszáma a természetes szaporodás abszolút számának a lakossághoz viszonyított arányát mutatja, mely 1000 lakosra van számítva.

Általában éves időszakokra számítjuk (<https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas>).

$$\frac{2024.\text{évi élve születések száma} - 2024.\text{évi meghaltak száma}}{2024.\text{évi évközepi népesség}} \times 1000 = \frac{8-11}{1174} = \frac{-3}{1174} = -0,002$$

A 2024-es évben Verbőcön a természetes szaporulat aránya -0,002 ezrelék volt.

4.6. A népesség nemek szerinti megoszlása

A nemek szerinti megoszlás a nők és a férfiak össznépességhez viszonyított aránya. A legfontosabb mutató a maszkulinitási arány, tehát 1000 nőre jutó férfiak száma. A második a fenilitási arány, vagyis 1000 férfira jutó nők száma. A népesség legfontosabb meghatározó tényezői a demográfiai tényező, amely a természetes szaporodást és a születéskor várható élettartamot foglalja magába. Továbbá a történelmi-, kultúrföldrajzi tényezők, valamint a vándorlások hatása (<https://demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/32-nemek-szerinti-megoszlas>).

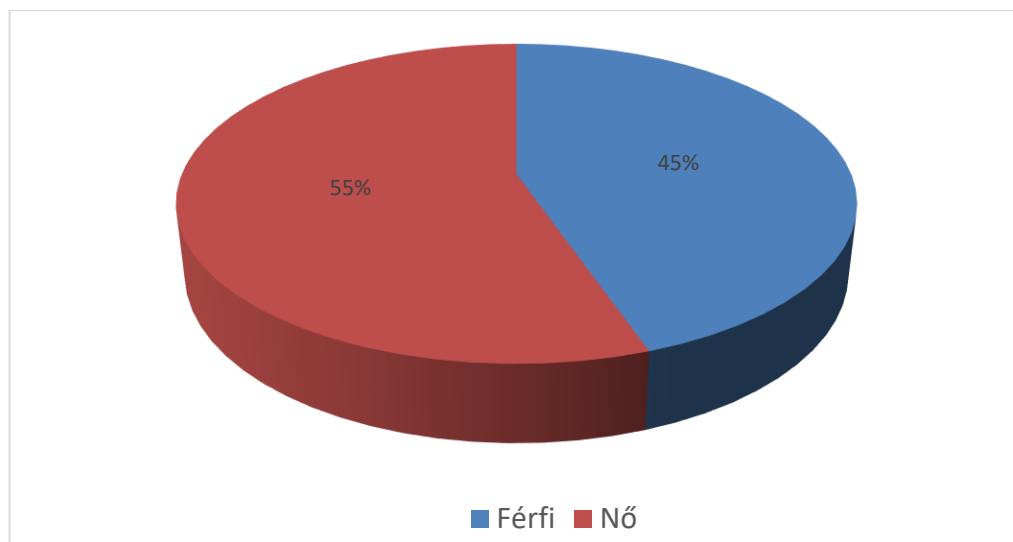
Verbőcön 650 nő és 527 férfi van számlálva a 2025-ös évben (19. ábra).

Számítási példa alapján:

$$\frac{\text{férfiak száma}}{\text{a népesség lélekszáma}} \times 100 = \frac{527}{1177} \times 100 = 44,7$$

$$\frac{\text{férfiak száma}}{\text{nők száma}} \times 1000 = \frac{527}{650} \times 1000 = 510,7$$

Verbőcön 2025-ben, a legutóbbi népszámlálás időpontjában a férfiak teljes népességen belüli aránya 44,7 százalék. 2025-ben az ezer nőre jutó férfiak száma 510,7.

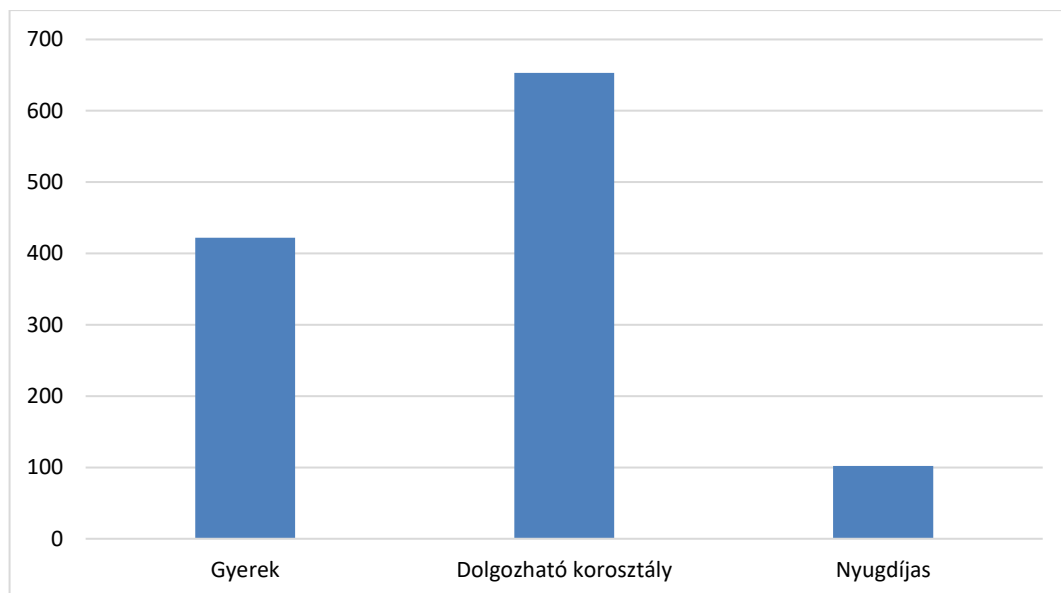
19. ábra. A népesség nemek szerinti megoszlása.

4.7. A népesség korszerkezete

A korszerkezet nem más, mint a népesség életkor szerinti összetétele. A népességet fiatal, középkorú és időskorú egyénekre osztjuk. A különböző életkori csoportokhoz tartozók létszámának alakulása fontos, pontosan úgy, mint a népességen belüli arányuk változása, s ez különös figyelmet kap a demográfiai öregedés lefolyásában.

Az életkor létszámát számos tényező befolyásolja, a legfontosabb az egymást követő születési évjáratok nagysága.

Verbóc előjárói hivatala a következő korosztályra osztotta fel a lakosságot: gyerek – 422 fő; 18 – 60 év között – 653 fő (dolgozható korosztály); nyugdíjas – 102 fő (20. ábra).

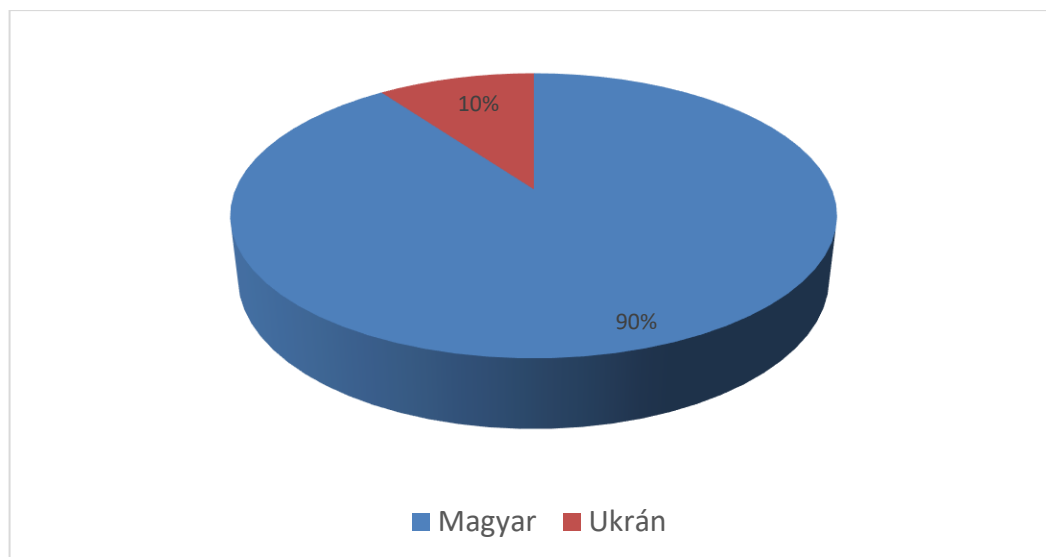
20. ábra. A népesség életkorszerinti megoszlása.

4.8. A lakosság nemzetiségi összetétele

A falu többségi nemzete a tárgyalt időszakban magyar. A magyarság lélekszáma az összlakosságban jelentős szinten magasán áll. A kárpátaljai magyarság a megye mai területén a népszámlálások kezdete óta a második legszámosabb nemzet.

2025-ben a falu lakosságának 90% - át magyar, 10% - át pedig ukrán nemzetű lélekszám gyarapítja (21. ábra). Már az 1910-es népszámlálás adatai alapján az 585 lakosból 568 fő magyar nemzetiséggel bírt.

Verbőc továbbra is a magyar nyelv őrzője, ugyanakkor előnyös gazdasági és emberi kapcsolatok alakultak ki ukrán nemzetek, közösségek és a környező ukrán nemzetiségű városok lakói közt. Ebben a faluban található meg Werbőczy István, magyar jogtudós, királyi személynök, királyi ítélmester, Magyarország nádora, a Tripartitum című törvénykönyv megalkotójának emlékműve.

21. ábra. A lakosság nemzeti összetétele 2025-ben.

4.9. A népesség vallási összetétele

Verbőc jelenlegi lakosságának 80% - a református, 20% - a pedig görögkatolikus vallású.

Verbőc egyházát és református templomát már a XVI. század közepének adatai megemlítik, viszont egyetlen prédikátor neve sem ismert. A gyülekezet lélekszáma 180-200 fő lehetett. A ma is fenálló és gyülekezetét váró templomot 1828-ban építette a gyülekezet, amelyre 1844-ben került fel a torony. A templom 285 hívőnek tud helyet adni. Az 1910-es népszámlálás adatai szerint az 585 lakosból 468 református, 64 görögkatolikus, 39 zsidó (a maradék lélekszámról nem található kézzel fogható adat) osztozott a különböző vallásokban. A reformátusi gyülekezet lassanként gyarapodott Csík József lelkész szolgálata alatt. Mivel ő Feketepatak lelkésze volt, így a nyilvántartásból törölték a verbőci templomot, belső ajtaját bezárták. Majd 1989-ben nyitották újra. 1992 őszétől 1997-ig az egyházközség visszakapta a parókiát is, amelynek helyén most a lelkészlak áll. A templom kertjében a sztálinizmus áldozatainak emlékműve látható, melynek névsora 41 nevet ismertet.

A római- és görögkatolikus templom 2007-ben épült. A kis maréknyi görögkatolikus vallású gyülekezet addig a verbőci könyvtár egyik termében hallgatta Isten igéjét, Trescsula László atya szolgálatában, aki 2003-tól 2012-ig szolgált az egyházat. 2019 októberétől Pösze Roland atya, a köztes időszakban pedig Szűcs Ferenc atya, Fülöp János atya és Csirpák József atya is szolgálatát tette.

Visszatekintve egy pár évre, az egyháztagok létszáma csak növekedett. Ezek az adatok azok a személyek összessége, akik az egyházadó fizetésével minden évben elszámoltak. Ezekhez még tartozik megközelítőleg 50-60 tag, akik a külföldön tartózkodás miatt nem tudják fizetni az egyháznak az adót.

- 2019 – 70 tag (+50-60 tag);
- 2020 – 112 tag (+50-60 tag);
- 2021 – 162 tag (+50-60 tag);
- 2022 – 141 tag (+50-60 tag);
- 2023 – 125 tag (+50-60 tag);
- 2024 – 139 tag (+50-60 tag);

Korszerkezetét tekintve középkorúak vannak többségben, vagyis 98 tag. 80 év felett csak 1 tag számlálható. Gyerekek - 25 tag, fiatalabb korosztály - 15 tag (az adófizetők utáni elosztás).

4.10. A lakosság végzettség szerinti megoszlása

A lakosság végzettségét tekintve az arányok nem egyenlően oszlanak meg. Az általános iskolát 80% - a (942 fő), a felső oktatást 20% - a (235 fő) végezte el. Az általános iskolát elvégző egyének földműveléssel, gazdálkodással és kereskedelemmel foglalkoznak, a felső oktatásban részesültek pedig iskolánkban, óvodáinkban helyezkedtek el. Mivel annyira kevés diplomával rendelkező lélekszám, így a szomszédos falvakból is szükséges a munkaerő, főleg középiskolánkban.

A felsőoktatással bíró egyének között is megoszlik a tanulás kimenetele. Vannak, akik nappali tagozaton érték el a kívánt eredményt, és vannak olyanok, akik levelezői tagozaton. Ezek különböző okokra vezethetők vissza, mint például házasság, gyermekáldás, vagy csak egyszerűen az anyagi helyzet. Az orosz-ukrán háború kitörése óta többen próbálkoztak továbbtanulással, de a felmérés alapján nem sokan jártak pozitív sikerrel.

4.11. Családszerkezet

A falu családszerkezetét elnézve többnyire minden családban a két gyerek megadatott. Ritka az olyan család, ahol egy gyerek nevelkedett. Sok házaspár több gyereket is vállalt,

hármát, vagy akár négyet. Vannak, akik házasság után különköltöztek a szülőktől, mások pedig a családi portán maradtak. Nagyon sokan kivándoroltak, legfőképp a háború kitörésekor. Így most az észlelhető, hogy a házak üresen állnak, vagy csak az idősek maradtak egyedül. A család szerkezete, ami egykor teljes volt, most szét van szakadva. Asszonyok és gyerekek itthon, a családfő pedig külföldön. Ennek nem mindenhol feltétlen oka a háború, mert a megélhetés végett már annak idején is a családfők más országokban keresték meg a megélhetéshez való anyagiakat.

De összességében elnézve a családokat, nagyon ritka az a ház, ahol a gyermek ott maradt férj, vagy feleség nélkül, s most egyedül él. Ahol nem adatot gyermekáldás házasság után. A helyzetre való tekintettel a mai napon is vannak olyan családok, akik a harmadik (negyedik) gyermeknek adnak életet.

5. A TÉMA FELHASZNÁLÁSA A KÖZÉPISKOLAI OKTATÁSBAN

A dolgozatot a középiskolai földrajz oktatás során több pontban is fel lehet használni, akár tanórán vagy önálló munka során mivel a dolgozat magába foglalja a demográfiai adatokat és azok jellemzését, illetve a történelmi, gazdasági és természetföldrajzi jellemzőket. Elsősorban a népességföldrajz, a településföldrajz és a regionális földrajz témakörein belül használható fel a dolgozat.

A népességföldrajz témakörben a elsősorban a dolgozat adatai és elemzései által bemutatatható a születések és a halálozások számának az alakulása és elemzése, a természetes szaporulat és a korszerkezet változásai és ezek hatása egy kistelepülés demográfiai szerkezetére.

A településföldrajz oktatása során hasznos információkkal szolgálhat a dolgozat mivel kitér Verbőc településszerkezetére, gazdasági és infrastrukturális jellemzőire, ami lehetőséget nyújt egy konkrét falusi település társadalmi-gazdasági elemzésére. A diákok megismerhetik, hogy milyen tényezők befolyásolják egy település fejlődését és összehasonlíthatják más településekkel vagy akár a saját szülőfalujukkal.

5.1 Óravázlat egy földrajz órára

Óravázlat

Téma: A népesség számának változása

-
- Osztály: 8. évfolyam (középiskola)
 - Tantárgy: Földrajz
 - Óra időtartama: 45 perc
 - Témakör: Demográfia, népességföldrajz
 - Tankönyv: Bojko V. M. és mtsai: Földrajz, 8. osztály, 2016 – IV. fejezet, 49.

paragrafus: A népesség számának változása

2. Óra célkitűzései

Tartalmi célok

A tanulók legyenek képesek:

- Meghatározni és megérteni a népességszám-változás fogalmát, és annak meghatározó tényezőit.
- Különbséget tenni természetes népességváltozás és mechanikus (migrációs) népességváltozás között.
- Elemzően értelmezni grafikonokat és statisztikai adatokat a népességszám változásáról.
- Felismerni a népességszám változásának társadalmi-gazdasági következményeit országos és helyi szinten.
- Alkalmazni a tanultakat helyi példák, így Verbőc demográfiai adatai kapcsán.

Fejlesztési célok

- Fejlesztani a tanulók kritikai gondolkodását és adatelemző készségeit.
- Növelni a tanulók helyismereti tudatosságát és kötődését.
- Támogatni a kooperatív tanulásban való aktív részvételt.
- Fejlesztani a kommunikációs képességeket az eredmények bemutatásában.

3. Szükséges eszközök és előkészületek

- Tankönyv IV. fejezetének 49. leckéje, különösen a népességszám-változás statisztikai és elméleti részei.
- Kivetítő vagy írásvetítő a grafikonok, diagramok bemutatásához.
- Helyi demográfiai adatok Verbőcről (pl. a szakdolgozatból kivett táblázatok, grafikonok).
- Csoportmunka munkalapjai, amelyeken a népességszám-változás adatai, grafikonjai szerepelnek.
- Írószerek, jegyzetfüzetek a tanulók számára.
- Nagy méretű papír vagy poszter készítéséhez szükséges anyagok a házi feladathoz.

4. Az óra részletes menete

4.1. Bevezetés – Az előzetes tudás aktiválása (5-7 perc)

Tanári

tevékenység:

A tanár kezdeményező kérdésekkel bevonja a tanulókat a témába:

- „Mit gondoltok, hogyan változik a lakosság száma egy városban vagy faluban?”
- „Milyen okok miatt nőhet vagy csökkenhet a népesség?”

• „Van-e tudásotok arról, hogy miként alakult a népességszám a településeken az elmúlt években?”

Tanulói

tevékenység:

A tanulók szabadon válaszolnak, megosztják tapasztalataikat. A tanár közösen összegzi a válaszokat, rávilágítva, hogy a népességszám változása nem véletlen, hanem konkrét folyamatok eredménye.

4.2. Új anyag feldolgozása – A népesség számának változása és tényezői (20-22 perc)

Tanári magyarázat, prezentáció:

1. Népességszám-változás

fogalma

A népességszám-változás azt jelenti, hogy egy adott terület lakosságának száma időben változik – növekedhet, csökkenhet vagy stagnálhat. Ez a változás mindig összetett folyamat, amely több tényező hatására következik be.

2. A népességszám változásának fő tényezői:

- A természetes szaporulat vagy fogyás

Ez a születések és halálozások különbségeként értelmezhető. Ha a születések száma meghaladja a halálozásokét, pozitív a természetes szaporulat, ha fordított, akkor negatív. *Pl.:* Az egészségügy fejlődése, jobb életkörülmények és oktatás hatására a születések száma általában emelkedik, ugyanakkor a halálozási arány csökken.

- Mechanikus népességváltozás (vándorlás):

Ide tartozik a bevándorlás (amikor emberek új településre költöznek) és az elvándorlás (amikor elhagyják a települést). A migráció erősen befolyásolhatja a népességszámot. *Pl.:* A fiatalok elvándorlása a jobb munkahelyek vagy oktatási lehetőségek miatt városokba vagy külföldre.

3. Népességszám-változás típusai

- Növekedés: pozitív természetes szaporulat vagy bevándorlás dominál.
- Csökkenés: negatív természetes szaporulat vagy elvándorlás dominál.
- Stagnálás: a népességszám gyakorlatilag nem változik, az egyes tényezők

egyensúlyban vannak.

4. Demográfiai példák Ukrajnából

- Bemutatásra kerülnek tankönyvi grafikonok, amelyek az elmúlt évtizedek népességszám-változását mutatják Ukrajnában.

- Megbeszélés arról, hogy milyen társadalmi, gazdasági, politikai okok állhatnak a változások mögött (pl. gazdasági válságok, háborús helyzetek, urbanizáció).

5. Helyi példa: Verbőc népességszám-változása

- Verbőc demográfiai adatainak rövid ismertetése a szakdolgozat alapján.
- Kiemelni, hogyan jelennek meg a fent tárgyalt folyamatok a helyi szinten (pl. fiatalok elvándorlása, születések száma).
- Tanulók figyelmének felkeltése: hogyan érinti ez a helyi közösséget?

4.3. Tanulói tevékenység – Csoportmunka (15 perc)

Feladat

- A tanulók kisebb csoportokban kapnak adatsorokat és grafikonokat Verbőc demográfiai helyzetéről, a népességszám változásáról az elmúlt 20 évből.
- Megbeszélik, értelmezik az adatokat, válaszolnak a kérdésekre:
 - Hogyan változott a népességszám?
 - Mi lehet a változás fő oka?
 - Milyen hatásai lehetnek ennek a változásnak a helyi közösségre (pl. munkahelyek, iskolák, szolgáltatások)?
- Minden csoport egy rövid prezentációt készít az eredményekről.

Tanári támogatás

- A tanár végig segíti a csoportokat, irányító kérdésekkel és magyarázatokkal.

4.4. Összegzés és reflektálás (5 perc)

- Közösén áttekintjük a tanultakat, a tanár összegzi a népességszám-változás jelentőségét, annak hatását a társadalomra és a helyi közösségekre.
- Megerősítjük, hogy a demográfiai adatok megértése elengedhetetlen a földrajzi és társadalomtudományi ismeretekhez.
- Röviden kitérünk arra, hogyan segíthet a helyi népességkutatás a fiatalok motiválásában.

5. Házi feladat (leadási határidő: következő óra)

Feladat: Készítsenek egy rövid (1-2 oldalas) írást vagy plakátot a lakóhelyük (vagy más általuk választott település) népességszám-változásáról. Az anyag tartalmazza:

- Az adott település népességszámának alakulását a rendelkezésre álló adatok alapján.

- A változás okainak elemzését (születések, halálozások, migráció).
- Az esetleges társadalmi-gazdasági hatások ismertetését.
- Saját vélemény és javaslatok, hogyan lehetne kezelni a népességszám változásának problémáit.

6. Értékelési szempontok

- Aktív részvétel a csoportmunkában és a közös beszélgetésekben.
- A grafikonok, adatok helyes értelmezése, az elemzés alapossága.
- A házi feladat tartalma: logikus felépítés, a témához való kapcsolódás, helyi adatok használata, kreativitás.

7. Tanári megjegyzések és javaslatok

- Az óra sikerességéhez elengedhetetlen, hogy a tanár folyamatosan ösztönözze a tanulókat kérdésekkel és interaktív feladatokkal.
 - A helyi példák bevonása segít a tananyagot kézzelfoghatóbbá, személyesebbé tenni, ami növeli a tanulók motivációját és a tananyag mélyebb megértését.
 - Ajánlott az óra végén egy rövid visszacsatolás, ahol a tanulók elmondhatják, mit tanultak, és milyen kérdések merültek fel bennük.

KÖVETKEZTETÉSEK

Verbőc lakosságát az utóbbi években jelentős változások érték, s ezek főként a lélekszám csökkenéséhez vezettek. A korábbi népszámlálási adatok arról tanúskodnak, hogy 1910-ben még 585 ember élt itt, ami az 1990-es évekre folyamatos növekedés mellett elérte az 1250 főt. Azóta viszont stagnálás, majd lassú fogyás figyelhető meg, s 2025-re már csak 1177-en lakják a falut. Ebben nagymértékben közrejátszott a kelet-ukrajnai konfliktus és az orosz-ukrán háború, melyek következtében sok, főként 18-60 év közötti férfit hívtak be, s közülük rengetegen a családjukkal együtt külföldre mentek. Ez a kivándorlás, valamint a háborús körülmények természetesen csökkentették a helyiek létszámát.

A születések és a halálozások száma is módosult, a születések száma lecsökkent, miközben a halálozások aránya nagymértékben stagnált. Az elmúlt években, például 2023-ban csupán 5 gyerek született, miközben 7-en elhunytak, 2024-ben pedig 8 születés mellett 11 halálozás volt. Ez azt jelenti, hogy a természetes szaporodás negatív, vagyis több a halálozás, mint a születés, ami ugyancsak hozzájárul a létszám fogyáshoz.

Nemeket tekintve a nők vannak többségben, hiszen 2025-ben 1177 főből 650 nő, 527 férfi élt itt, ami azt jelzi, hogy a férfiak aránya lecsökkent, s ez ugyancsak a háborús behívás és kivándorlás következménye. Az életkor szerinti bontásból kiderül, hogy a gyerekek száma 422, a munkaképes korúaké 653, míg a nyugdíjasoké 102 fő. Ez az arány azt mutatja, hogy bár a dolgozó korúak vannak többségben, az elöregedés jelei már érzékelhetők.

A nemzetiségi összetételre jellemző, hogy Verbőc javarészt magyar közösség, hiszen a lakosság 90%-a magyar, míg a maradék 10% ukrán. Ez a kulturális háttér a helyi identitás megőrzésében fontos szerepet játszik, ugyanakkor a környező ukrán közösségekkel is fennállnak kapcsolatok. Vallási szempontból a református vallás a domináns, a lakosok 80%-a református, a görögkatolikusok pedig 20%-ot tesznek ki. A református gyülekezet hagyományosan erős itt, míg a görögkatolikusok 2007-ben kaptak új templomot, ami segíti a közösség összetartását.

Az iskolázottságot illetően az általános iskolát a lakosok nagy része, körülbelül 80%-a elvégezte, ám a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya mindössze 20%. Ez együtt jár azzal is, hogy sok szakember, különösen az oktatásban dolgozók, más településekről érkeznek, mert a helyi fiatalok közül kevesen fejezik be a felsőfokú tanulmányaikat. A háborús helyzet, a gazdasági nehézségek és a kivándorlás miatt ez a tendencia az utóbbi időben még inkább erősödött.

A családi struktúrát illetően a kétgyermekes családmodell a legelterjedtebb, azonban léteznek nagyobb, akár három- vagy négygyermekes családok is. Ugyanakkor a háború miatt sok család szétszakadt: a férjek és családapák elmentek külföldre munkát vagy biztonságot keresni, miközben a nők és a gyerekek otthon maradtak. Ez a helyzet tovább nehezíti a népesség növekedését, s egyre több üres ház látható a faluban. Összességében tehát azt látom, hogy Verbóc népessége csökkenő tendenciát mutat, melyet a háborús események, a természetes fogyás és a kivándorlás egyaránt erősít. Ha nem történik változás a helyi gazdasági vagy társadalmi feltételekben, akkor a népesség további csökkenése várható a közeljövőben.

ÖSSZEFOGLALÁS

Verbőc települést (falu) Kárpátalja, azon belül a Beregszászi járás megannyi faluja és városa között találhatjuk meg. Nevét a falun keresztül folyó patakról kapta, jelentése fűzfával benőtt hely. Határos Feketepatakkal, Szőlősegressel, Puskinával és Mátyfalvával. Két várostól, Beregszásztól keletre és Nagyszőlőstől nyugatra fekszik. Munkámban ennek a falunak a népessége, összetétele, a lakosság életkora, nemek aránya, vagyis a falu demográfiája van előterjesztve. Fő cél a lakosság demográfiai kérdéseinek kidolgozása. Továbbá a lakosság nemzetiségi-, végzettségi- és vallási adatainak feltüntetése, annak statisztikai kidolgozása.

A kutatások nagyon sok nehézséggel jártak. 2021-es évben Verbőcöt az újlaki kistérséghez csatolták, s az azelőtti adatokról az előjárói hivatal nem tudott pontos és évekre visszamenőleg adatokat szolgáltatni. Viszont az azóta eltelt lassan négy év adatai sikeresen fel lettek kutatva, miszerint Verbőc lakossága a 2025-ös évben 1177 fő. A falu népessége csökkenő tendenciát mutat. Az utóbbi pár év vizsgálata alapján 41 gyerek született, 20 fő halálozott el. Bár ezek a számok alapján ellentmondás alakul ki afelé a kijelentés irányába, miszerint a falu lakossága csökken, de a csökkenést nem az elhalálozás okozza, hanem a népvándorlás. A nemek arányát megvizsgálva nőtöbbslet mutatható ki, vagyis 650 nő és 527 férfi van számlálva 2025-ben. 2025-ben a falu lakosságának 90% - át magyar, 10% - át pedig ukrán nemzetű lélekszám gyarapítja. Vallást megfigyelve a község többsége református (80 %), görögkatolikus vallású lélekszám (20%) kevesebb arányban van. A lakosság végzettségét tekintve az arányok: az általános iskolát 80% - a (942 fő), a felső oktatást 20% - a (235 fő) végezte el. Szolgáltatást nyújtó intézmények közül 9 található, amelyek a mai napig működnek, felszereltségük és állapotuk megfelelő az elvárásoknak. Az utcák portái viszont nem mind jó minőségben található, hiszen azok a porták, amelyek évek óta üresen állnak csak hanyatlanak és romlanak. Azok viszont, amelyekben fiatal korú családok laknak, a nehéz helyzet ellenére szemmel látható a fejlődés.

Bár sok látnivaló nincs a turisták számára, legfeljebb Werbőczy István emlékműve, viszont biztos állíthatom, ha a falu lakossága kedves, jószívű és vendégszerető, s minden idelátogató vendéget szeretettel várnak.

РЕЗЮМЕ

Село Вербовець розташоване в Закарпатті у Берегівському районі. Свою назву воно отримало від зарослого вербами струмка Сальви, що протікає через село. Межує село з населеними пунктами Чорний Потік, Олешник, Міжлісне і Матійово. Воно розташоване на схід від міста Берегове і на захід від Виноградів. У кваліфікаційній роботі представлено характеристика населення села, його склад, вік населення, співвідношення статей, іншими словами, демографія села. Головна мета — дослідження демографічних особливостей населення. Крім того, вивчення даних про національний склад населення, рівень освіти та релігійну приналежність, а також їх статистична обробка.

Дослідження було дуже складним. У 2021 році Вербовець було приєднано до територіальної громади селища Вілок, і мерія не змогла надати потрібні, точні дані за попередні роки. Однак, дані за майже чотири роки, що минули з того часу, були успішно зібрані, і вони свідчать про те, що кількість населення села Вербовець на початок 2025 року становило 1177 осіб. Населення села демонструє тенденцію до зменшення. Згідно з дослідженням за останні кілька років, народилася 41 дитина та 20 мешканців померли. Хоча ці цифри суперечать твердженню про зменшення населення села, зменшення спричинене не смертністю, а міграцією населення. Досліджуючи співвідношення статей, виявили більшість жінок, тобто у 2025 році було 650 жінок та 527 чоловіків. За даними дослідження у селі 90% населення складають угорці, а 10% – українці. Щодо релігій, більшість населення села є реформатами-кальвіністами (80%), менша частка – греко-католиками (20%). Щодо освіти населення, то пропорції такі: 80% (942 особи) мають повну середню школу, а 20% (235 осіб) мають вищу освіту.

Сьогодні у селі функціонує 9 установ, що надають послуги, а їхнє обладнання та стан відповідають очікуванням. Однак не всі помешкання мають якісний вигляд, оскільки ті, що роками стоять порожніми, лише руйнуються і псуються. З іншого боку, там, де проживають молоді сім'ї, видно помітний прогрес в упорядкуванні осель, незважаючи на складну ситуацію.

Хоча тут небагато туристичних пам'яток (хіба що пам'ятник Іштвану Вербеці), можна з упевненістю сказати, що мешканці села доброзичливі та гостинні люди, і вони з любов'ю зустрічають усіх відвідувачів.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Bottlik József – Dupka György, 1993: *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján*. Intermix Kiadó, Budapest – Beregszász.
2. Fedinec Csilla, 2002: *A kárpátaljai magyarság történeti kronológiája 1918 – 1944*. Lilium Aurum Könyvkiadó, Galánta – Dunaszerdahely.
3. Ferenc Viktória – Kovály Katalin, 2020: *Kárpátalja mozgásban: társadalmi változások és interetnikus viszonyok az Euromajdan után*, Budapest.
4. Györfyné Kukoda Andrea, 2019: *Közigazgatási statisztika*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.
5. György Horváth László – Lajos Mihály, 1998: *A HÖMLÖC LÁBÁNÁL. Salánk, Feketepatak és Verbóc történetéből. Falumonográfia*. Ungvár – Budapest.
6. Izsák Tibor, 2007: *A Beregszászi járás természetföldrajza*. PoliPrint, Ungvár.
7. Marosi Anita, 2022: *Kárpátaljai nemzeti identitás – jelek I. Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület*.
8. Sebestyén Zsolt, 2020: *Kárpátalja helységnevei*, Nyíregyháza.
9. Székely Marianna, 2022: *Fejezetek a Kárpátaljai Református Egyház 20. századi történetéből*, Budapest.
10. GoogleEarth Pro, 2025
11. Verbóc Községi Tanács adattára, 2025
12. Verbóci Középiskola Igazgatósága, 2025
13. KÁRPÁTI IGAZ SZÓ V, 2009
14. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Verb%C5%91c>
15. https://hu.wikipedia.org/wiki/Hontp%C3%A1zm%C3%A1ny_nemzets%C3%A9g
16. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Adatfeldolgoz%C3%A1s>
17. <https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas>
18. <https://demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/32-nemek-szerinti-megoszlas>

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra.	Verbőc település címere.....	7
2. ábra.	A Hont-Pázmány nemzetség címere.....	8
3. ábra.	Verbőc település elhelyezkedése Kárpátalján.....	17
4. ábra.	Verbőc település szerkezet.....	18
5. ábra.	Verbőci református templom.	24
6. ábra.	Werbőczy István emléktáblája.....	25
7. ábra.	A válaszadók nemi összetétele.	28
8. ábra.	A válaszadók korszerinti összetétele.	29
9. ábra.	A válaszadók nemzetiségi összetétele.	29
10. ábra.	A válaszadók iskolai végzettsége.....	30
11. ábra.	A válaszadók foglalkozásuk szerinti összetétele.	30
12. ábra.	A válaszadók elégedettségi szintje.	31
13. ábra.	Tervez-e a következő 5 évben költözést.	32
14. ábra.	A válaszadók elégedettségi szintje a környezet minőségével.....	32
15. ábra.	A válaszadók elégedettségi szintje a helyi közszolgáltatásokkal szemben.	33
16. ábra.	A lakosság száma és annak időbeli változása 1910-2025 között.....	38
17. ábra.	A születések számának változása 2021-2025 között.	39
18. ábra.	Halálozások számának változása 2023-2025 között.....	40
19. ábra.	A népesség nemek szerinti megoszlása.	42
20. ábra.	A népesség életkorszerinti megoszlása.....	43
21. ábra.	A lakosság nemzeti összetétele 2025-ben.....	44

MELLÉKLET

Tisztelt kitöltő!

Pap Endre vagyok, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola negyedéves földrajz szakos hallgatója. Az alábbi kérdőív kitöltésével szeretném a segítségét, amelyben Verbőc társadalomföldrajzi vizsgálatával foglalkozom.

Az kérdőív kitöltése teljes mértékben anonim.

Válaszait köszönöm!

Neme?

Férfi

Nő

Életkora?

18-30

31-45

46-60

61+

Nemzetisége?

Magyar

Ukrán

Egyéb:

Anyanyelve?

Magyar

Ukrán

Egyéb:

Milyen vallású?

Görögkatolikus

Római katolikus

Református

Egyéb:

Melyik településen született:

Mi az Ön legmagasabb iskolai végzettsége?

Általános iskola

Középiskola/líceum

Szakiskola

Egyetem/Főiskola

Egyéb:

Mi az ön foglalkozása?

Főiskola/egyetemi hallgató

Munkáltató

Munkavállaló

Munkanélküli

Nyugdíjas

Egyéb:

Milyen mértékben elégedett a jelenlegi munkahelyével?

Nem elégedett

1

2

3

4

5

Teljes mértékben elégedett

Ön a településen született, vagy más településről költözött ide?

A településen születtem

Más településről költöztem ide

Tervez-e költözést a következő 5 évben?

Igen

Nem

Talán

Mennyire elégedett a helyi környezet minőségével?

Egyáltalán nem elégedett

1

2

3

4

5

Teljes mértékben elégedett

Milyen mértékben érzi magát biztonságban nappal és éjszaka a lakókörnyezetében?

Nem érzem magam biztonságban

1

2

3

4

5

Biztonságban érzem magam

Milyen gyakran találkozik barátaival vagy családtagjaival?

Minden nap

Néhány naponta

Hetente

Egyéb:

Mennyire érzi úgy, hogy a közössége összetartó?

Egyáltalán nem összetartó

1

2

3

4

5

Teljes mértékben összetartó

Mennyire elégedett az életminőségével?

Nem vagyok elégedett

1

2

3

4

5

Elégedett vagyok

Milyen szabadidős tevékenységeket végez rendszeresen?

Milyen mértékben elégedett a helyi közszolgáltatásokkal (pl. tömegközlekedés, hulladékkezelés)?

Nem vagyok elégedett

1

2

3

4

5

Elégedett vagyok

Mennyire érzi úgy, hogy közösségi élete aktív és támogató?

Egyáltalán nem

1

2

3

4

5

Teljes mértékben

Milyen hatással van magára és környezetére a jelenlegi háborús helyzet?

Személyes hatások (pl. közlekedési nehézségek, áramkimaradások, szorongás).

Környezeti hatások (pl. elvándorlás vagy lakosságmozgás a településen)

Társadalmi és gazdasági hatások (pl. munkahely elvesztése vagy gazdasági nehézségek)

Egyéb:

Önnek van-e olyan családtagja aki külföldön tartózkodik a jelenlegi helyzet miatt?

Igen

Nem

Talán

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás köszönettel tartozom témavezetőmnek, Dr. Izsák Tibornak, a szakdolgozatom elkészítésében nyújtott rengetek segítségért. Dolgozatom elkészítése során rendkívül sok és értékes tanácsokkal láttot el. Szeretném megköszönni a türelmét és segítőkészségét, melyek nélkül valószínűleg nem tudtam volna elkészíteni a szakdolgozatomat.

Köszönettel tartozom azoknak, akik a dolgozat elkészítéséhez nagyban hozzájárultak akár szóbelileg vagy éppen fontos statisztikai adatokkal és hozzásegítettek a kutatásom sikeréhez és a szakdolgozat elkészítéséhez.

NYILATKOZAT

Alulírott, Pap Endre földrajz szakos hallgató, kijelentem, hogy a szakdolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán, a Földtudományi és Turizmus Tanszéken készítettem el, földrajztanári diploma megszerzése végett.

Kijelentem, hogy a szakdolgozatomat ezelőtt más szakon nem védtem meg, kizárólag saját munkám eredménye, és csak a hivatkozott forrásokat használtam fel.

Én, Pap Endre tudomásul veszem, hogy dolgozatomat a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában a kölcsönözhető könyvek részlegén helyezik el.

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

ДЕМОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛА ВЕРБОВЕЦ (БЕРЕГІВСЬКИЙ РАЙОН) І ВИКОРИСТАННЯ ТЕМИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ГЕОГРАФІЇ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

Автор

Науковий керівник / Експерт

ПОП ЕНДРЕ АНДРІЙОВИЧ Стефан Молнар Д.

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

4.33%

4.33%

КП 1

1.31%

1.31%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

11997

Кількість слів

96724

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв

B

0

Інтервали

A→

0

Мікропробіли

|

0

Білі знаки

B

0

Парафрази (SmartMarks)

a

21

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	СТВОРЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ КРАЄЗНАВЧИХ ЕКСКУРСІЙ ДЛЯ ШКІЛЬНИХ ГЕОГРАФІЧНИХ ГУРТКІВ 5/26/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	56 0.47 %
2	https://www.demografia.hu/hu/tudastar/fogalomtar/88-termeszetes-szaporodas	45 0.38 %